

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Laura Dudková

Předpoklady a podmínky vzniku živnostenského oprávnění

Diplomová práce

Olomouc 2021

Poděkování

Velice ráda bych na tomto místě chtěla poděkovat své vedoucí diplomové práce docentce Kateřině Frumarové za její cenné rady, připomínky a poskytnutí praktických informací, které významně přispěly k vypracování této diplomové práce.

Prohlášení

Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou tuto diplomovou práci, včetně všech příloh vypracovala samostatně.

V Olomouci dne 15.4.2021

vlastnoruční podpis autora práce

Obsah

Seznam použitých zkratk.....	6
1. Úvod.....	7
2. Živnost	9
2.1. Definice živnosti.....	9
2.2. Negativní vymezení živností	12
2.3. Druhy živností	13
3. Historie živností, současná právní úprava.....	14
3.1. Historie živností.....	14
3.1.1. Od cechů k živnostenskému řádu.....	14
3.1.2. Od první republiky po současnost.....	15
3.2. Současná právní úprava	16
4. Předpoklady a podmínky provozování živnosti.....	19
4.1. Druhy živností	19
4.2. Živnosti ohlašovací.....	19
4.3. Živnosti koncesované	21
4.4. Podmínky provozování živnosti obecně.....	22
4.5. Všeobecné podmínky provozování živnosti.....	24
4.6. Zvláštní podmínky k provozování činnosti	27
4.7. Institut odpovědného zástupce.....	33
4.8. Posouzení, ověřování a naplnění podmínek	36
5. Vznik živnostenského oprávnění	39
5.1. Režim ohlašovací živnosti	39
5.2. Živnostenský vs obchodní rejstřík.....	40
5.3. Živnostenský list vs výpis ze živnostenského rejstříku	40
5.4. Režim u ohlašovacích živností	41
5.5. Režim u koncese	44

5.6. Sídlo podnikatele	46
6. Zrušení a zánik živnostenského oprávnění	52
6.1. Smrt podnikatele	52
6.2. Zánik právnické osoby	53
6.3. Uplynutí doby (u živnosti udělené na dobu určitou)	54
6.4. Zrušení a zánik-odlišení	54
7. Závěr	57
Seznam použitých pramenů	59
Shrnutí	64
Klíčová slova	65

Seznam použitých zkratek

ŽZ- zákon č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon

ŽÚ- zákon č. 570/1991 Sb., o živnostenských úřadech

Ústava- zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

LZPS- usnesení č. 2/1993 předsednictva ČNR o vyhlášení Listiny základních práv a svobod

ÚS- Ústavní soud České republiky

1. Úvod

Soukromý podnikatelský sektor tvoří v České republice významný podíl tržní ekonomiky a má zajisté nemalý podíl na rozvoji tržní síly na našem území. Nemalým podílem pak také participuje a ovlivňuje celkovou míru nezaměstnanosti na našem území.

Jeho fungování má tak významný vliv na tržním efektivitu, a i když si toho nemusíme být vědomi, má také významný podíl na životě a fungování každého z nás. Tuto skutečnost si mnozí z nás ještě více uvědomují v aktuální epidemiologické situaci, kterou právě někteří živnostníci značně negativně pocítují. Tato doba je pro soukromý podnikatelský sektor opravdu velice náročná a můžeme konstatovat, že se na trhu mohou aktuálně udržet jen opravdu zkušenější živnostníci. Situace je v tomto směru opravdu velice vážná, a proto se do aktuálního dění vložil také samotný stát, který v důsledku krizových opatření připravil balíčky programů, které mají těmto ohroženým segmentům pomoci. Byly například schváleny příspěvky pro podnikatele, jakožto určitý druh „výpomoci“.

V roce 2014 prošel živnostenský zákon poměrně značnými úpravami, které pramenily především z nového občanského zákoníku. Téma diplomové práce jsem zvolila právě z toho důvodu, že i přesto, že od účinnosti zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, uplynulo již sedm let, se toto téma netěší oblibě natolik, aby existovalo nepřehledné množství literatury v rámci této oblasti.

Základními zdroji celé práce jsou především odborné publikace (příkladmo komentářové znění v podání Horzinkové a Urbana, Kunštátové a kolektivu, Staši a Srbové), právní předpisy a judikáty (i prostřednictvím přehledu judikatury v podání Sylvy Šiškeové).

V jednotlivých kapitolách diplomové práce bude poukázáno na klíčové aspekty nutné pro vznik živnostenského oprávnění. Jednou z podstatných oblastí práce je poukázat na možnost výběru z několika typů živnostenských oprávnění, tj. výběr vhodné a adekvátní formy podnikání fyzické osoby podnikající, která má promyšlený plán (co se týče např. oblasti podnikání) a možnosti provozování živnosti ve vztahu k okolní ekonomice.

Fyzická osoba podnikající však také nemá neomezené „bariéry“ a musí se řídit podmínkami, které nám stanovuje zákon a které budou podrobněji analyzovány v jednotlivých kapitolách této práce.

Cílem diplomové práce je představení několika základních oblastí živnostenského podnikání a analyzovat současnou právní úpravu, zaměřenou na fyzické osoby podnikající, která prošla významnou novelou v roce 2014.

Výzkumné otázky, jež jsou základem této diplomové práce, jsou následující:

- Jaké jsou základní podmínky pro provozování živnosti v ČR? Jde o vhodnou právní úpravu?
- Co pro živnostníka znamená zrušení a zánik živnostenského oprávnění?

Úvodní kapitoly diplomové práce budou zaměřeny na samostatné vymezení živností, druhy živností, pohled do historie a poukázání na současnou právní úpravu. Další část diplomové práce bude zaměřena na nejdůležitější předpoklady a podmínky provozování živností. Bude také vysvětleno a objasněno možné zrušení a zánik živnostenského oprávnění. Předposlední kapitola práce bude soustředěna na samotný vznik živnostenského oprávnění, budou objasněny pojmy jako jsou živnostenský a obchodní rejstřík atd. Závěrečná kapitola diplomové práce bude pojednávat o zrušení a zániku živnostenského oprávnění.

Při zpracování této práce bude užita metoda popisná a metoda analytická. Druhá zmiňovaná metoda bude použita především, co se analýzy judikatury a příp. i právních norem živnostenského práva týče.

Diplomová práce vychází z právní úpravy a publikace platné k 30.12.2020.

2. Živnost

2.1. Definice živnosti

Legální definice živnosti je uvedena v §2 ŽZ: „Živnost je soustavná činnost provozována samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku a za podmínek stanovených tímto zákonem.“

Nyní bych podrobněji osvětlila jednotlivé znaky živnosti. Soustavná se rozumí taková činnost, jež „není jednorázová ani nahodilá. S požadavkem soustavnosti však není v rozporu, je-li činnost vykonávána sezonně. Podle okolností lze hodnotit jako soustavou činnost i jednání samo o sobě jednorázové, dochází-li k jeho opakování (např. vánoční prodej ryb by bylo možno považovat za činnost jednorázovou, dochází-li však k jeho opakování v každém roce, lze jej hodnotit jako činnost soustavou). Rovněž je však na místě považovat za soustavou činnost takovou činnost, která vyžaduje k provedení delší doby (např. převzetí stavby objektu, dodávky technologické linky apod.) nebo lze-li z okolností usuzovat na úmysl činnost opakovat (např. zřízení továrny).“¹ Může se jednat např. i o velikonoční prodej kraslic, prodej ve vánočním stánku na náměstí, prodej dýní v období října, ... „Činnost nemusí být vykonávána každodenně. Jde o jednu z nejčastějších otázek občanů, kteří se obracejí na živnostenský úřad, zda např. jednorázový prodej zboží nebo poskytnutí služby je živností, a tudíž zda nepotřebují k této činnosti živnostenské oprávnění. Zde je ale na místě posoudit i otázku, zda subjekt hodlá tuto činnost opakovat a v jakém časovém horizontu. Proto i provedení jen jednoho obchodu či poskytnutí služby by mohlo být považováno za podnikání, pokud by mohlo být považováno za podnikání, pokud by se tak stalo s úmyslem tuto činnost pravidelně opakovat. Za soustavou činnost se považuje i taková činnost, která bude realizována v delším časovém horizontu, například stavba určitého komplexu.“² K otázce, jak se posuzuje tento první prvek definice živnosti, se vyjadřuje například Tatiana Kunštátová v komentovaném znění ŽZ: „Posouzení soustavnosti je vždy věcí konkrétního případu a musí se přihlídnout také k povaze činnosti.

¹ HORZINKOVÁ, E., URBAN, V. *Živnostenský zákon. Praktický komentář*. 15. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018, 3 s.

² KUNŠTÁTOVÁ, Tatiana. In KUNŠTÁTOVÁ, Tatiana, SOLOMONOVÁ, Kristýna, DICKELT, František, BALADA, Lukáš (ed). *Živnostenský zákon. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019. s. 41 (§2).

V praxi živnostenského úřadu má znak soustavnosti velký význam při posouzení otázky, zda se daný subjekt nedopustil neoprávněného podnikání.“³

Samostatnost „znamená, že taková osoba má nejen živnostenské oprávnění, že jedná vlastním jménem a na vlastní odpovědnost, ale že také o své činnosti samostatně rozhoduje a sama (byť tak případně činí prostřednictvím odpovědného zástupce nebo vedoucích pracovníků, které ustanovila) ji organizuje, zajišťuje a také-v ekonomickém a právním smyslu-realizuje její výsledky.“⁴ Tento pojem je nutno odlišovat od práce závislé, definované v §2 odst. 1 zákona č. 262/2006 Sb, zákoník práce (dále jen „ZP“): „Závislou prací je práce, která je vykonávána ve vztahu nadřízenosti zaměstnavatele a podřízenosti zaměstnance, jménem zaměstnavatele, podle pokynů zaměstnavatele a zaměstnanec ji pro zaměstnavatele vykonává osobně.“

„Závislá práce musí být vykonávána za mzdu, plat nebo odměnu za práci, na náklady a odpovědnost zaměstnavatele, v pracovní době na pracovišti zaměstnavatele, popřípadě na jiném dohodnutém místě.“ (§2 odst. 2 ZP)

„Závislá práce může být vykonávána výlučně v základním pracovněprávním vztahu, není-li upravena zvláštními právními předpisy⁵. Základními pracovněprávními vztahy jsou pracovní poměr a právní vztahy založené dohodami o pracích konaných mimo pracovní poměr.“ (§3 ZP)

„Pojem „samostatnost“ nutno vykládat s přihlédnutím ke konkrétní povaze a podmínkám činnosti a pečlivě odlišit případy zastřeného pracovněprávního vztahu a vztahu např. subdodavatelského. Při posuzování je třeba vzít v úvahu řadu kritérií, jako obvyklý způsob provozování činnosti (např. subdodávka dílčího stavebního celku nebo dílčího projektu), počet partnerů podnikatele, zda jsou práce zhotovovány pomocí vlastního zařízení, zda je činnost opřena o zvláštní předpis (např. §5 odst. 1 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví) apod.“⁶

Rozlišit mezi pracovním poměrem a podnikáním může být v praxi náročné. Jako vodítko nám může posloužit komentované znění zákona: „Tento znak má materiální povahu; odráží

³ KUNŠTÁTOVÁ, Tatiana. In KUNŠTÁTOVÁ, Tatiana, SOLOMONOVÁ, Kristýna, DICKELT, František, BALADA, Lukáš (ed). *Živnostenský zákon. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019. s. 42 (§2).

⁴ HORZINKOVÁ, E., URBAN, V. *Živnostenský zákon. Praktický komentář*. 15. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018, 3 s.

⁵ např. zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě či zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

⁶ HORZINKOVÁ, E., URBAN, V. *Živnostenský zákon. Praktický komentář*. 15. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018, 3 s.

skutečnost, že podnikatel rozhoduje o způsobu a rozsahu své práce, o době a místě výkonu této práce; za výkon práce nelze považovat výdělečnou činnost nějaké osoby v případě, že o způsobu a rozsahu její práce, o době a místě výkonu této práce rozhoduje jiná osoba,⁷ a názorný příklad. V cukrárně pracuje osoba disponující živnostenským oprávněním jako prodáváč. Tato osoba je odlišná od osoby vlastníci danou cukrárnu. Osoba disponující živnostenským oprávněním jedná na pokyn majitele cukrárny, prodává dorty a jiné pochutiny, které byly vyrobeny výhradně zaměstnanci cukrárny a mimo jiné, jakmile zákazník zaplatí, tato osoba peníze vloží do pokladny a nestávají se tímto její. Tato osoba není podnikatelem. Naopak majitel cukrárny vlastníci rovněž živnostenské oprávnění je skutečným podnikatelem, neboť jedná dle svého uvážení, zaměstnanci mu „pomáhají“ v rámci jeho podnikatelské činnosti, přičemž za tuto činnost jim podnikatel vyplácí jednou za měsíc mzdu.

Pod pojmem provozování živnosti vlastním jménem se má na mysli u fyzických osob podnikajících následující: „Podnikatelé, kteří nemají obchodní firmu, činí jednotlivé úkony svým vlastním jménem a příjmením nebo názvem (název, pod kterým činí podnikatel právní úkony při provozování živnosti).“⁸ U právnických osob je tomu obdobně: „Jménem právnické osoby je její název. Název musí odlišit právnickou osobu od jiné osoby a obsahovat označení její právní formy. Nesmí být klamavý a může obsahovat jméno člověka, k němuž má právnická osoba zvláštní vztah (srov. §132 a §133 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, dále jen „OZ“). Podnikatel činí právní úkony při provozování živnosti pod svým názvem.“⁹

„Na vlastní odpovědnost vyjadřuje podnikatelské riziko (riziko podnikatelského rozhodování): podnikatel-ať je to fyzická či právnická osoba-odpovídá za své závazky celým svým majetkem (u obchodních společností nadto ručí ještě společníci v rozsahu a způsobem stanoveným předpisy upravujícími jejich poměry).“¹⁰ Shodně se k tomuto znaku vyjadřuje také Josef Staša a Irena Srbová ve svém komentované znění zákona a také Tatiana Kunštátová, která ručení majetkem dále rozvíjí: „Majetkem podnikatele se rozumí obchodní majetek obchodních

⁷ STAŠA, Jan, SRBOVÁ, Irena. *Zákon o živnostenském podnikání (živnostenský zákon) a předpisy související* - 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 135 (§2 ŽZ)

⁸ HORZINKOVÁ, E., URBAN, V. *Živnostenský zákon. Praktický komentář*. 15. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018, 3 s.

⁹ HORZINKOVÁ, E., URBAN, V. *Živnostenský zákon. Praktický komentář*. 15. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018, 3-4 s.

¹⁰ HORZINKOVÁ, E., URBAN, V. *Živnostenský zákon. Praktický komentář*. 15. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018, 4 s.

korporací provozujících živnost nebo veškerý majetek podnikatelů, kteří jsou jinými právníckými osobami nebo osobami fyzickými.“¹¹

„Pokud jde o účel provozování živnosti, jímž je dosažení zisku, není rozhodující, pro jaké účely bude zisk použit. Není rovněž dostačující, zda bude zisku skutečně dosaženo, postačuje, je-li zde takový úmysl.“¹² Rovněž tato myšlenku více rozvinuta v komentáři uvedeném výše následovně: „Znakem živnostenského podnikání není skutečnost, že při této činnosti bylo zisku opravdu dosaženo, ale pouze to, že ten, kdo tuto činnost vykonával, zisku dosáhnout chtěl, resp. že se choval tak, jako by zisku dosáhnout chtěl; jednu a tutéž činnost lze podle okolností provozovat buď za účelem zisku, nebo jako veřejnou službu (může to být např. obecní vodovod nebo obecní pohřebiště; platné právo však první z uvedených případů označuje za živnost, druhý je z živnostenského zákona vyloučen).“¹³

2.2. Negativní vymezení živností

Výše jsme si vymezili, co je živnost. Ovšem ne každá činnost, která splňuje podmínky živnosti, je opravdu živností. Většinou se jedná o určité profese, které např. z důvodu státní kontroly či speciálního zákona s ohledem na veřejný zájem, se pod živnosti neřadí dle §3 odst. 2 ŽZ. Jedná se např. o profesi advokáta. Z důvodu veřejného zájmu je zřízena Česká advokátní komora, kam je povinen se každý advokát praktikující svou profesí zapsat, přičemž porušení povinnosti zakládá kárnou, resp. disciplinární odpovědnost, o čemž rozhoduje právě komora. Obdobně¹⁴ je tomu např. u lékařů, kteří se zodpovídají České lékařské komoře, zubaři zase České stomatologické komoře. Týká se to také profesí jako znalci, tlumočníci, veterinární lékaři a veterinární pracovníci, notáři, patentoví zástupci, auditoři a daňoví poradci, farmaceuti, nelékařští zdravotničtí pracovníci při poskytování zdravotních služeb, přírodní léčitelé, zapsaní mediátoři¹⁵ atd. Živnostenský zákon v §3 odst. 1 a 3 ŽZ uvádí výslovně také činnosti, jež živností nejsou. Jedná se např. o činnost bank, poskytování platebních služeb, hornickou činnost, prodej nezpracovaných rostlinných a živočišných výrobků z vlastní drobné pěstelské

¹¹ KUNŠTÁTOVÁ, Tatiana. In KUNŠTÁTOVÁ, Tatiana, SOLOMONOVÁ, Kristýna, DICKELT, František, BALADA, Lukáš (ed). *Živnostenský zákon. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019. s. 42 (§2).

¹² HORZINKOVÁ, E., URBAN, V. *Živnostenský zákon. Praktický komentář*. 15. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018, 4 s.

¹³ STAŠA, Jan, SRBOVÁ, Irena. *Zákon o živnostenském podnikání (živnostenský zákon) a předpisy související*- 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 136 (§2 ŽZ)

¹⁴ jedná se pouze o výběr profesí, podrobný výčet naleznete v §3 odst. 2 ŽZ

¹⁵ dle zákona č. 202/2012 Sb., mediační zákon

a chovatelské činnosti fyzickými osobami, provozování dráhy a drážní dopravy, osoby pověřené zvláštním zákonem k výkonu sociálně právní ochrany dětí právníckými či fyzickými osobami, poskytování sociálních služeb dle zvláštního předpisu, provozování zoologických zahrad na základě licence vydané Ministerstvem životního prostředí¹⁶, archivnictví¹⁷, činnost autorizovaných osob oprávněných ověřovat dosažení odborné způsobilosti o profesní kvalifikaci¹⁸ a mimo jiné např. také poskytování zdravotních služeb^{19,20}.

2.3. Druhy živností

Živnosti se člení na živnosti ohlašovací a živnosti koncesované. Živnosti ohlašovací jsou takové živnosti, které dle §9 písm. a) ŽZ „při splnění stanovených podmínek smějí být provozovány na základě ohlášení“, zatímco dle §9 písm. b) „živnosti koncesované smějí být provozovány na základě koncese.“ K ohlašovacím živnostem patří živnosti řemeslné, živnosti vázané a živnosti volné.

K živnosti řemeslné, vázané a koncesované je zapotřebí disponovat odbornou způsobilostí, která se liší dle druhu živnosti, zatímco živnost volná, jak již název samotný napovídá, nic takového nevyžaduje. Druhy živností budou podrobněji rozebrány ve 6. kapitole.

Druh živnosti	Právní úprava	Příloha	Odborná způsobilost
Řemeslná	§20-§22 ŽZ	č. 1 ŽZ	✓ §21-§22 ŽZ
Vázaná	§23-§24 ŽZ	č. 2 ŽZ	✓ §24 ŽZ
Volná	§25 ŽZ	č. 4 ŽZ	X
Koncesovaná	§26-§27 ŽZ	č. 3 ŽZ	✓ §27 ŽZ

¹⁶ zákon č. 162/2003 Sb., o podmínkách provozování zoologických zahrad a o změně některých zákonů (zákon o zoologických zahradách)

¹⁷ zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů

¹⁸ dle zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání)

¹⁹ zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách)

²⁰ jedná se pouze o výběr, celý výčet činností naleznete v §3 odst. 1 ŽZ a §3 odst. 3 ŽZ

3. Historie živností, současná právní úprava

3.1. Historie živností

3.1.1. Od cechů k živnostenskému řádu

První rozvoj a snahu o organizaci řemesel s podporou měst lze vysledovat až do 13. století. Měšťanům se tak dostalo četných práv a privilegií, např. právo pořádat pravidelné městské trhy, kde mohli vystavovat a prodávat produkty své práce. Cechy čili jakási sdružení příslušníků vykonávající určité řemeslo, zažily boom ve 14. století. Původně měli funkci spíš podpůrnou a sociální, následně se staly veřejnoprávními korporacemi s obligatorním členstvím (tzv. cechovní přímus) pro osoby, jež byly právoplatnými řemeslníky provozující svou podnikatelskou činnost prostřednictvím dílny, což by se dle dnešního zákona označilo jako provozovna, a pod pojmem „právoplatný řemeslník“ se nesubsumoval tovaryš, učeň, ani pomocník. Současně s vývojem cechů rostly i jejich pravomoci, např. hájily zájmy svých členů, kontrolovaly kvalitu a ceny výrobků, dohlížely na to, aby neprovozovali činnost/profesi lidé, kteří neměli patřičnou kvalifikaci a současně nebyli ani členy cechu, v neposlední řadě také regulovaly stav učňů. Typické pro cechy byly také samosprávné principy jejich organizace (disponující i vlastním soudnictvím-tedy možností potrestat např. osoby provozující řemeslo ilegálně, to jest bez splnění podmínek pro výkon). Všechny cechů stál vždy tzv. cechmistr a důležité záležitosti v rámci rozhodování se účastnili členové daného cechu. Postupem času vznikla cechům konkurence v podobě šlechty. Navíc čím dál větší překážkou rozvoje obchodu se stávalo právě samosprávné rozhodování cechu o cenách a množství výrobků.

V 16. století se panovníci snažili výsady cechů omezit, což se jim výrazně povedlo v 18. století. V roce 1739 byly vydány Generální cechovní artikuly, které mimo jiné založily instituci tzv. cechovního inspektora a také byla zavedena povinnost při založení nového cechu žádat o povolení státu a teprve poté, co stát svolil, byl nový cech založen, úřední stanovování počtu mistrů v rámci cechů.

V roce 1773 byl vydán císařem Karlem VI. tzv. Generální cechovní patent, jehož cílem bylo sjednotit fungování všech cechů existujících na území, čímž pádem musel tento patent obsahovat obecné zásady, které by všechny cechy musely dodržovat. Současně tento patent změnil hierarchii, resp. organizační strukturu cechů, neboť nově se již nejednalo o zcela samosprávný orgán, nýbrž orgán podléhající kontrole a dohledu ze strany vrchnosti.

Postupně došlo na přenesení udělení práv na městské a vrchnostenské úřady, což už se začíná blížit aktuální právní úpravě obsažené v zákoně č. 570/1991 Sb., o živnostenských úřadech (dále pro účely diplomové práce uváděno pod zkratkou „ŽÚ“).

K úplnému zániku cechů došlo císařským patentem č. 227/1859 ř. z., živnostenský řád, který nabyl účinnosti dne 1. 5. 1860. Byl vytvořen na základě principu svobodného podnikání, tudíž rozvolnil dosavadní poměrně restriktivní podmínky pro to, aby osoba mohla podnikat. Na rozdíl od zákona č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon (dále jen „ŽZ“), živnostenský řád z roku 1860 definici živnosti neobsahoval a z tehdejší platné judikatury se dovozovalo, že se „živností rozuměla jakákoliv právně a morálně dovolená výdělečná činnost.“

3.1.2. Od první republiky po současnost

V období první republiky se právní úprava živnostenského práva nacházela v rakouském živnostenském řádu. Po konci 2. světové války byl zabavován majetek Němcům žijících v pohraničí (tzv. Sudety), což postihlo i fyzické osoby podnikající. Úderem roku 1948 začalo docházet k pozvolnému omezování soukromého podnikání. Úplný zánik živnostenského oprávnění nastal zrušením živnostenského řádu. K tomuto došlo v rámci zákoníku práce, a sice ke dni 1. 1. 1966.

V roce 1982, z důvodu poklesu hospodářství, došlo k částečnému uvolnění, a sice nařízením vlády č. 154/1982, o poskytování služeb občany na základě povolení národního výboru, avšak týkalo se pouze určitých činností či služeb, např. služby řemeslné, v nařízení taxativně stanovených.

Nařízení vlády č. 154/1982 Sb. bylo změněno nařízením vlády č. 1/1988 Sb., o prodeji zboží a poskytování jiných služeb občany na základě povolení národního výboru, ve kterém se výčet činností rozšířil, leč na obnovu podnikání to nemělo tak veliký přínos, jak by se dalo očekávat, neboť netečnost a nesvolnost národních výborů moc aplikovatelnosti nařízení vlády do praxe neprospěla.

V listopadu roku 1989 došlo ke změně typu ekonomiky na tržní ekonomiku. „Je to způsob, který je založen na individuálních volbách koordinovaných prostřednictvím trhu“²¹, protože „odpověď na otázky: co vyrábět, jak to vyrábět a pro koho, přichází prostřednictvím trhu“²².

²¹ JUREČKA, Václav a kol. *Mikroekonomie*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2013. 368 str.

²² JUREČKA, Václav a kol. *Mikroekonomie*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2013. 368 str.

Jedním ze základních předpokladů nezbytných k vytvoření tržního typu ekonomiky je samozřejmě svobodné podnikání, přičemž právě toto právo garantované v usnesení č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky (dále jen „Listina základních práv a svobod“ nebo také „LZPS“), konkrétně v článku 26 odst. 1 znějící: „Každý má právo na svobodnou volbu povolání a přípravu k němu, jakož i právo podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost.“, bylo převedeno do podoby zákonné s podrobnějším vymezením prostřednictvím zákona č. 105/1990 Sb., o soukromém podnikání občanů, jež vstoupil v platnost dne 23. 4. 1990 a nabyl účinnosti k 1. 5. 1990. Tento zákon byl však nahrazen zákonem č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon, dále jen „ŽZ“) vstoupivší v platnost dne 15. 11. 1991 a nabyvší účinnosti dne 1. 1. 1992.

Zajímavostí je, že zákon č. 105/1990 Sb., o soukromém podnikání občanů, byl zrušen až dne 1. 5. 2004, do té doby koexistoval vedle ŽZ.

V průběhu času prošel ŽZ mnoha novelami způsobenými mimo jiné proto, že výkon některých činností, jež jsou uvedeny v ŽZ, byl dodatečně upraven speciálními právními předpisy. Taxativní výčet činností nespádajících pod „živnost“ se tak v rámci ŽZ obměňoval. Celkem tak v rámci ŽZ nejen z výše uvedeného důvodu došlo v průběhu let k devíti zásadním novelám. Např. v novele ŽZ č. 130/2008 Sb., vznikla nově živnost volná označená jako: „Výroba, obchod a služby jinde nezařazené“ a živnostenské listy i koncesní listiny jsou od účinnosti této novely, to jest dne 1. 7. 2008, zrušeny a místo nich se vydává tzv. výpis z živnostenského rejstříku.

3.2. Současná právní úprava

a) Mezinárodně právní aspekty

V rámci nejznámějších mezinárodních úmluv a deklarací se právo svobodně podnikat vyskytuje v článku 16 Listiny základních práv Evropské unie.

b) Ústavněprávní aspekty

Česká legislativa však svobodu podnikání zakotvila v usnesení č. 2/1993 Sb., Listině základních práv a svobod, a sice v článku 26 odst. 1. V rámci jednání mezi fyzickou osobou podnikající a živnostenským úřadem lze použít také čl. 2 odst. 2 a 3 ústavního zákona č. 1/1993

Sb.²³, Ústavy České republiky. Ústava České republiky je ústavním zákonem, zatímco Listina základních práv a svobod byla inkorporována do právního řádu jako součást ústavního pořádku České republiky. V obecné rovině lze říci, že rovněž obsah obou textů je rozlišný, protože Ústava České republiky se zabývá na počátku vybranými obecnými tématy i v rámci práv v širším pojetí a pak vymezuje blíže moc zákonodárnou, výkonnou a soudní, Listina základních práv a svobod České republiky (dále jen „LZPS“) se věnuje konkrétním právům občanů, jež jsou jim zaručeny právě LZPS.

„Právo podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost pojímá Listina jako samostatné základní právo. Toto právo, jako jedno z mála ve čtvrté hlavě Listiny, náleží z povahy věci i právnickým osobám.“²⁴

„Ústavodárce zakotvením základního práva podnikat tak nepochybně reagoval na likvidaci podnikání v komunistické éře; základní právo podnikat nyní garantuje každému možnost takto definované samostatné výdělečné činnosti. Hlavním prováděcím institutem ke svobodě podnikání je volná živnost podle živnostenského zákona. Základní právo v závěru čl. 26 odst. 1 Listiny je však širší než právo podnikat, zahrnuje i právo provozovat jinou hospodářskou činnost. Sem lze zařadit například výkon svobodných povolání, výdělečnou činnost uměleckou či správu a rozmnožování vlastního majetku. Z ústavního hlediska není rozlišování mezi podnikáním a provozováním jiné hospodářské činnosti podstatné.“²⁵

c) Vnitrostátní právní předpisy

Mezi základní právní předpisy na vnitrostátní úrovni řadíme hned dva zákony a sice zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon) a zákon č. 570/1991 Sb., o živnostenských úřadech. Další právní předpisy, se kterými se může podnikatel při své podnikatelské činnosti setkat je velké množství, navíc často související s předmětem podnikání daného subjektu, nicméně jako stěžejní je zapotřebí uvést tyto: zákon č. 500/2004 Sb., správní řád (subsidiární užití v případě, kdy v procesních otázkách ŽZ mlčí), zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích (bude-li podnikatel právnickou osobou, a sice obchodní korporací), zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, zákon

²³ Čl. 2 odst. 2 LZPS se vztahuje na živnostenský úřad, čl. 2 odst. 3 LZPS se vztahuje na fyzickou osobu podnikající.

²⁴ WINTR, Jan. In WAGNEROVÁ, Eliška, ŠIMÍČEK, Vojtěch, LANGÁŠEK, Tomáš, POSPÍŠIL, Ivo a kol (ed). *Listina základních práv a svobod. Komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2012. s. 577 (čl. 26).

²⁵ WINTR, Jan. In WAGNEROVÁ, Eliška, ŠIMÍČEK, Vojtěch, LANGÁŠEK, Tomáš, POSPÍŠIL, Ivo a kol (ed). *Listina základních práv a svobod. Komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2012. s. 578 (čl. 26).

č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele (bude-li podnikatel své služby či zboží poskytovat spotřebitelům), zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti (fyzická osoba podnikající bez ohledu na zaměstnance, právnická osoba za předpokladu, že bude mít zaměstnance), zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění (fyzická osoba podnikající bez ohledu na zaměstnance, právnická osoba za předpokladu, že bude mít zaměstnance), zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (fyzická osoba podnikající bez ohledu na zaměstnance, právnická osoba za předpokladu, že bude mít zaměstnance), zákon č. 586/1992 Sb., o dani z příjmu. Tyto právní předpisy jsou důležité proto, že se s nimi podnikatel bude v rámci své podnikatelské činnosti setkávat prakticky na denní bázi. Někteří podnikatelé ocení znalosti dalších zákonů, např. tyto: zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce (bude-li podnikatel disponovat vlastními zaměstnanci), zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, zákon č. 129/2000 Sb., o krajích, zákon č. 130/2000 Sb., o hlavním městě Praze, zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství (pouze bude-li při své podnikatelské činnosti s odvětvím zemědělství nějak spjat-např. bude sám zemědělcem), zákon č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států Evropské unie (především pro zahraniční fyzické osoby podnikajícím), zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon, dále jen „IZ“; dle záporných výsledků podnikání může být aplikován tento zákon).

4. Předpoklady a podmínky provozování živnosti

4.1. Druhy živností

Problematika druhů živností byla stručně rozebrána v kapitole 1.3. této diplomové práce, nyní však bude rozebrána podrobněji.

Živnosti se rozlišují na dva základní druhy. Existují živnosti ohlašovací (§19 ŽZ), které se dále člení na živnosti řemeslné, vázané a volné a dále živnosti koncesované.

4.2. Živnosti ohlašovací

§19 ŽZ člení ohlašovací živnosti v závislosti na tom, zda je jako podmínka provozování živnosti stanovena odborná způsobilost či nikoliv, a v případě, že je odborná způsobilost požadována, dále na tom, jak je požadavek odborné způsobilosti formulován.²⁶

Mezi ohlašovací živnosti se řadí živnost volná, živnost řemeslná a živnost vázaná. Výčet jednotlivých živností spadající pod jednotlivé druhy lze nalézt v přílohách.

U **řemeslné živnosti** se dle §21 ŽZ musí doložit potvrzení o kvalifikaci spočívající v odpovídajícím dosaženém vzdělání. V §22 ŽZ se hovoří o možnosti nahradit doklad uvedený v §21 ŽZ jiným dokladem, ba dokonce i šestiletou praxí v oboru (dle §22 písm. f) ŽZ). Výčet činností spadající pod tuto živnost lze nalézt v příloze č. 1 k ŽZ.

Jako příklad řemeslné živnosti dle §20 ŽZ si můžeme uvést činnost nacházející se v části A, a sice „Výroba a opravy hudebních nástrojů“. Na tomto příkladu bude zřejmá výše popsaná aplikace práva do konkrétní podnikatelské činnosti, tzn. vyjma všeobecných podmínek, které jsou součástí podkapitoly 4.5. je zapotřebí také odborné způsobilosti, kterou posuzuje živnostenský úřad na základě dokladů od žadatele v rámci vzniku živnostenského oprávnění.

Podnikatel podnikající na území České republiky začne rozvíjet svou podnikatelskou aktivitu v oboru „Výroba a opravy hudebních nástrojů“. Aby mohl tuto činnost vykonávat, absolvoval před tím řádné střední vzdělání s maturitní zkouškou v oboru výroba hudebních nástrojů, kde načerpal potřebné znalosti, zkušenosti a praktické poznatky. Aby si svou podnikatelskou

²⁶ STAŠA, Jan, SRBOVÁ, Irena. *Zákon o živnostenském podnikání (živnostenský zákon) a předpisy související*- 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 209 (§19 ŽZ)

činnost a aktivitu ještě rozšířil a zdokonalil se v ní, absolvoval také vysokoškolské vzdělání v příslušné oblasti studijního programu na vysoké škole hudebního umění. Následně získání živnostenské oprávnění v požadovaném oboru, ve kterém začne dále podnikat, tzn. začne vyrábět a prodávat hudební nástroje, které budou disponovat správnými předpoklady k tomu, aby si jej spotřebitel mohl koupit.

Živnost vázaná je upravena v příloze č. 2 k ŽZ. Odborná způsobilost je na rozdíl od řemeslné živnosti upravena přímo v příloze s ohledem na jednotlivé činnosti.

Jako příklad aplikace práva vázané živnosti můžeme uvést podnikatelskou aktivitu s konkrétním předmětem podnikání „Provozování autoškoly“. Aby žadatel se svou žádostí uspěl, tedy získal živnostenské oprávnění, musí živnostenskému úřadu předložit požadovanou odbornou způsobilost, tedy konkrétně profesní osvědčení vydané příslušným krajským úřadem a rokem praxe v oboru, o který žádá (v tomto případě provozování autoškoly). Přesnější podmínky pro získání profesního svědčení jsou detailněji vymezeny v §21 zákona č. 247/2000 Sb., o získávání a zdokonalování odborné způsobilosti k řízení motorových vozidel a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Jsou to:

- úspěšně zakončené středoškolské vzdělání s maturitou (výjimka je výuky v řízení vozidla nebo výuky praktické údržby, kde je zapotřebí mít úspěšně zakončené středoškolské vzdělání v oboru strojním nebo dopravním,
- dosažení 24. roku věku (min. 3 roky disponuje řidičským oprávněním, uspěl u dopravně psychologického vyšetření, absolvoval školení a úspěšně absolvoval zkoušku),
- žadatel nesmí mít soudem či správním orgánem uložen zákaz řízení motorových vozidel a tato skutečnost se zkoumá ve vztahu ke současnosti až tři roky zpětně.

Živnost volnou lze nalézt v příloze č. 4 k ŽZ.

Jako praktický příklad lze uvést volnou živnost nacházející se v příloze č. 4 k ŽZ s předmětem podnikání výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1-3 ŽZ a oboru činností spadající pod volnou živnost, a sice konkrétně se bude jednat o živnost uvedenou v bodě 55, a sice: „Ubytovací služby“.

V případě volné živnosti žadateli postačuje splnit pouze všeobecné podmínky (viz níže) a žádnou odbornou způsobilost již dokládat ani prokazovat nemusí. Postačuje tedy, aby žadatel disponoval prostorem způsobilým k ubytování a je na potenciálních zákaznících, aby si dle svých nejrozumnějších parametrů a podmínek (např. účel cesty, vybavení, kvalita poskytovaných

služeb atd.) zvolili konkrétní ubytování, nebo dali přednost jinému. Posouzení a stanovení případné hranice ohledně standardů ubytování se již ale nenachází v pravomoci živnostenského úřadu.

Mezi výše popsanými druhy živností a uváděnými příklady si můžeme povšimnout určitých rozdílů, které jsou pro konkrétní živnost specifické. U živnosti volné můžeme oproti živnosti řemeslné vyzorovat rozdíl v tom, že již není zapotřebí dokládat náležitou kvalifikaci pro poskytování konkrétní služby. Na rozdíl od živnosti vázané, není zapotřebí u živnosti volné ani žádných dalších podmínek prokazující odbornou způsobilost dle taxativně stanoveného výčtu uvedeného v příloze č. 2 k ŽZ.

Všeobecným a speciálním podmínkám k provozování živnosti se budeme blíže věnovat v této kapitole v podkapitolách 4.5 a 4.6.

4.3. Živnosti koncesované

„Výčet koncesovaných živností v příloze č. 3 je taxativní. Důvodem pro zařazení nějaké živnosti mezi živnosti koncesované je zvýšená rizikovost provozování dané podnikatelské činnosti mezi živnosti koncesované pro život a zdraví, majetková práva druhých nebo pro jinak specifikovanou oblast veřejného zájmu, popřípadě zvláštní význam této činnosti z některého z výše uvedených hledisek. To často souvisí i s požadavky odborné či jiné způsobilosti²⁷ a s existencí oprávnění, o němž rozhoduje z hlediska příslušné odbornosti jiný orgán státní správy než živnostenský úřad.“²⁸

Jednou z konkrétních koncesovaných živostí s praktickým předmětem podnikání je „Výroba a úprava kvasného lihu, konzumního lihu, lihovin a ostatních alkoholických nápojů (s výjimkou piva, ovocných vín, ostatních vín a medoviny a ovocných destilátů získaných pěstitelským pálením) a prodej kvasného lihu, konzumního lihu a lihovin“²⁹(dále jen „výroba alkoholu“), můžeme nalézt v příloze č. 3 k ŽZ. Tato činnost se mezi koncesí jistě řadí proto, že je dán vyšší zájem spočívající ve zdraví obyvatel nad dohledem této činnosti a s tím spojené kontroly správního orgánu spočívající např. „v souvislosti se značením lihu a nakládáním s lihem“³⁰.

²⁷ U koncesovaných živností totiž žadatel musí splňovat jak podmínky všeobecné, tak i zvláštní.

²⁸ STAŠA, Jan, SRBOVÁ, Irena. *Zákon o živnostenském podnikání (živnostenský zákon) a předpisy související*- 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 221-222 (§26 ŽZ)

²⁹ příloha k zákonu č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon, ve znění pozdějších předpisů

³⁰ §1 písm. c) zákona č. 307/2013 Sb., o povinném značení lihu, ve znění pozdějších předpisů

Praktickým příkladem koncesované živnosti (přesněji řečeno chybějící koncesované živnosti) a protiprávního jednání si lze povšimnout v rámci tzv. „metanolové kauzy“, ve které v rozmezí od 3. 9. 2012 do 28.2.2014 zahynulo 48 obětí a počet otrávených osob dosáhl čísla 117 a to v důsledku namíchání alkoholu (etanol) v nebezpečném poměru s metanolem neoprávněnými osobami (nedisponující živnostenským oprávněním dle přílohy č. 3 k ŽZ) a následné distribuci bez kolků na nádobách obsahujících smíchaný alkohol.

4.4. Podmínky provozování živnosti obecně

Živnost může dle §5 ŽZ mít osoba právnická či fyzická, pokud splní podmínky, o kterých je pojednáno níže.

Podnikat s živnostenským oprávněním může osoba s bydlištěm, které se má za trvalý pobyt dle zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů/zákon o evidenci obyvatel/, ve znění pozdějších předpisů, konkrétně §10 zákona nebo dle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, konkrétně §65 a násl..

Další možností je pak sídlo v České republice. Také osoby, jež nemají bydliště či sídlo na území České republiky mohou podnikat na základě živnostenského oprávnění, přičemž takovéto osoby mohou získat a disponovat oprávněním ve shodném rozsahu a podmínkami jako osoby výše uvedené, což vychází z článku 26 odst. 1 LZPS.

Podmínky k provozování živnosti jsou významné z toho důvodu, že stanovují předpoklad pro řádný výkon podnikání. Jistě si lze stěží představit, že bychom jako spotřebitelé jednali s podnikatelem, jehož odpovědný zástupce či podnikatel sám byl např. soudem omezený ve svéprávnosti v činnostech vztahující se i k podnikání (např. by nesměl disponovat s finančním obnosem v hodnotě 5 000 Kč a více), navíc za předpokladu, kdy by živnostenský úřad nezkontroloval svéprávnost, tedy podmínka plné svéprávnosti by v ŽZ nebyla ani uvedena, čímž by se neobjevila ani v rámci veřejného rejstříku (živnostenský rejstřík).

V následujícím praktickém příkladu, který bude, jako celá diplomová práce, zaměřen především na fyzické osoby podnikající, bude poukázáno na některé obecné podmínky provozování živností a jejich dodržování.

Spotřebitel navštíví podnikatele v místě jeho bydliště (jelikož nedisponuje provozovnou) za účelem pomoci a rady k softwaru na jeho notebooku. Podnikatel disponuje dvěma živnostmi

volnými označenými pod body 56. a 60. u přílohy č. 4 k ŽZ: „Poskytování software, poradenství v oblasti informačních technologií, zpracování dat, hostingové a související činnosti a webové portály“ a „Poradenská a konzultační činnost, zpracování odborných studií a posudků“. Podnikatel je omezen ve svéprávnosti v tom rozsahu, že může při svém právním jednání nabýt maximálně částky 10 000 Kč. Spotřebitel však bude potřebovat software v hodnotě 20 000 Kč a více (případně jinou pomoc v řádu nad 10 000 Kč). Podnikatel i přesto s tímto vědomím kupní smlouvu se spotřebitelem uzavře a následně bude toto jednání vyhodnoceno jako neplatné dle jiného právního předpisu (OZ). V tomto případě je zřejmé, že právní jistota spotřebitele či jiného podnikatele (pokud podnikatele omezeného ve svéprávnosti navštívil jiný podnikatel s žádostí o pomoc či radu), může být do značné míry narušena, a tedy i právní styky budou uzavírány s menší mírou předvídatelnosti a dosažení požadovaného výsledku. V uváděném příkladě by se spotřebitel či podnikatel (byla-li uzavřena smlouva mezi dvěma podnikateli) nacházel opět ve stejné situaci, jako před uzavřením kontraktu, protože by došlo k odebrání již získané licence k danému softwaru prakticky ze dne na den z důvodu neplatnosti smlouvy.

Nezanedbatelná významnost podmínek je dána také tím, že se dle těchto podmínek člení živnosti na čtyři druhy, a sice:

- živnosti volné (postačí splnění všeobecných podmínek, viz podkapitola 4.5),
- živnosti vázané,
- živnosti řemeslné,
- živnosti koncesované.

Členění živností může být dáno také např. samotnou činností, veřejným zájmem (např. práci s nebezpečnými odpady musí dělat odborník, jinak hrozí mj. ohrožení zdraví obyvatel, min. na daném území), či z dalších důvodů.

„Obecně lze říct, že vznik oprávnění provozovat živnost je zásadně vázán na splnění stanovených hmotněprávních předpokladů, které zákon označuje jako „podmínky provozování živnosti“.“³¹ Tyto podmínky zákon blíže člení na všeobecné (§6 ŽZ) a zvláštní (§7 ŽZ). „Význam tohoto rozlišení se v průběhu času měnil. Dnes jsou za všeobecné označovány jen ty, které se týkají všech živností.“³²

³¹ STAŠA, Jan, SRBOVÁ, Irena. *Zákon o živnostenském podnikání (živnostenský zákon) a předpisy související*- 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 166 (§6 ŽZ)

³² STAŠA, Jan, SRBOVÁ, Irena. *Zákon o živnostenském podnikání (živnostenský zákon) a předpisy související*- 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 166 (§6 ŽZ)

4.5. Všeobecné podmínky provozování živnosti

Mezi všeobecné podmínky patří dle §6 odst. 1 ŽZ plná svéprávnost a bezúhonnost.

A) Svéprávnost

Svéprávnost je definovaná v §15 odst. 2 OZ jako: „způsobilost nabývat pro sebe právním jednáním práva a zavazovat se k povinnostem (právně jednat)“.

Dle §30 odst. 1 OZ se „plně svéprávným člověk stává zletilostí“³³, přičemž „zletilost se nabývá dovršením osmnáctého roku věku“.³⁴ Znamená to tedy, že nezletilý, tedy osoba mladší osmnácti let, nemůže být podnikatelem? Z uvedeného by mohlo být zřejmé, že odpověď bude kladná, nicméně není tomu tak, neboť existují případy, kdy i nezletilí mohou podnikat. Podmínky jsou blíže vymezeny v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

B) Bezúhonnost

O skutečnosti, které osoby jsou bezúhonné hovoří sám ŽZ a sice v §7 odst. 1, a to negativní definicí, takto: „Za bezúhonnou se pro účely tohoto zákona nepovažuje osoba, která byla pravomocně odsouzena pro trestný čin spáchaný úmyslně, jestliže byl tento trestný čin spáchán v souvislosti s podnikáním, anebo s předmětem podnikání, o který žádá nebo který ohlašuje, pokud se na ni nehledí, jako by nebyla odsouzena.“

„Na rozdíl od předchozí všeobecné podmínky provozování živnosti není posouzení splnění této podmínky vždy čistě formální záležitostí. Pokud fyzická osoba, jejíž bezúhonnost je posuzována, má ve výpisu z rejstříku trestů uvedeny nějaké údaje o odsouzení (výpis z rejstříku není negativní), je věcí správního uvážení živnostenského úřadu, aby rozhodl, zda daná podmínka je či není splněna. To platí nezávisle na skutečnosti, že žádné formální rozhodnutí se v případě, kdy živnostenský úřad dojde k závěru, že tato podmínka je splněna, nevzdává.“³⁵ Občas může být velice tenká hranice mezi stanovením bezúhonnosti a úhonností, že je pak zcela v pravomoci živnostenského úřadu, aby posoudil splnění této podmínky.

Bezúhonnost prokazuje občan České republiky výpisem z evidence Rejstříku trestů. U občanů členských států Evropské unie (§46 odst. 1 písm. a) ŽZ) a u osob, které nejsou občany České

³³ §30 odst. 1 věta první OZ, ve znění pozdějších předpisů

³⁴ §30 odst. 1 věta druhá OZ, ve znění pozdějších předpisů

³⁵ STAŠA, Jan, SRBOVÁ, Irena. *Zákon o živnostenském podnikání (živnostenský zákon) a předpisy související*- 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 167 (§6 ŽZ)

republiky, ani občany členského státu Evropské unie (§46 odst. 1 písm. b) ŽZ) obdobným způsobem.

„Pro účely posouzení bezúhonnosti je živnostenský úřad oprávněn vyžádat si od soudu opis pravomocného rozhodnutí. Pokud rozhodnutí neobsahuje skutečnosti rozhodné pro posouzení bezúhonnosti, je živnostenský úřad oprávněn nahlížet do těch částí trestního spisu, které tyto skutečnosti obsahují. V případě, že rozhodnutí bylo vydáno soudem cizího státu, je živnostenský úřad oprávněn si vyžádat předložení opisu pravomocného rozhodnutí soudu od osoby, která živnost ohlašuje nebo která žádá o koncesi. Nepředloží-li tato osoba živnostenskému úřadu opis ve stanovené lhůtě, platí, že neodstranila závady ohlášení nebo žádosti o koncesi.“³⁶

Např. v uplynulých letech se soudy v ČR mnohonásobně krát zabývaly a zkoumaly bezúhonnost z vícero úhlů pohledů, v různých souvislostech a také s rozdílnými výsledky posuzování.

Jedním z případů, kterým se **Ústavní soud v roce 2009**³⁷ zabýval byl případ, který se týkal návrhu na zrušení zákona nebo jeho jednotlivých ustanovení na základě soudu, zde Krajský soud v Plzni, dle §64 odst. 3 z. č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu. Konkrétně se v tomto případě řešilo ustanovení ŽZ vztahující se k čl. 26 odst. 1 a 2 plus čl. 4 odst. 4 LZPS³⁸. Ustanovení ŽZ bylo podrobeno testu proporcionality a Ústavní soud ČR konstatoval, že bezúhonnost vymezená v ustanovení ŽZ není v rozporu s lidskými právy a svobodami.

Rovněž zdůvodnil teleologickým výkladem, proč je právě bezúhonnost jakožto podmínka pro živnostenské podnikání tak důležitá: „Smyslem a účelem podmínky bezúhonnosti, omezující základní právo na podnikání, je ochrana základních práv a svobod třetích osob, jež by mohla být podnikáním provozovaným v rozporu s právem a dobrými mravy dotčena. Tato podmínka musí ale splňovat hlediska, jež plynou z principu proporcionality pro posouzení normativního prostředku zajišťujícího jedno a omezujícího jiné základní právo či svobodu.“³⁹

Obdobný, avšak zcela odlišný případ můžeme vidět a posoudit na usnesení Vrchního soudu v Praze, sp. zn. 14 Cmo 363/2019, ze dne 28. 11. 2019, který se týkal právního zástupce

³⁶ §6 odst. 4 ŽZ, ve znění pozdějších předpisů

³⁷ nález ÚS ČR, sp. zn. Pl. ÚS 35/08, ze dne 7.4.2009

³⁸ ÚS ČR v předmětném judikátu srovnával právní úpravu bezúhonnosti napříč různými právními předpisy. Úpravu v živnostenském zákoně vyhodnotil ÚS jako nepřiměřenou, neboť se co se týče důsledků nachází zcela mimo rámec sledovaného účelu a současně svým rozsahem i intenzitou napadané ustanovení živnostenského zákona neprošlo v rámci třetího kroku (poměrování v kolizi stojících hodnot) testu proporcionality.

³⁹ nález Ústavního soudu ČR ze dne 7.4.2009, sp. zn. Pl.ÚS35/08, část VII., bod č. 7

(v předmětné době i jednatel) kapitálové společnosti, konkrétně společnosti s ručeným omezením, který v době likvidace společnosti způsobil škodu tím, že nevyplatil skoro 1 000 000 Kč společnosti, nýbrž si jej uložil na svůj bankovní účet jako úschovu a ve stanoveném termínu finanční obnos společnost s ručeným omezením neobdržela tak, jak měla, čímž přestal splňovat podmínku bezúhonnosti a byl jako jednatel vymazán z obchodního rejstříku nejen v rámci této obchodní korporace, ale i dalších, ve kterých ve stejné pozici figuroval. Společnost s ručeným omezením v postavení odvolatele se dožadovala znovu zápisu do obchodního rejstříku s tím, že předpoklad bezúhonnosti je dán.

Před samotným závěrem Vrchního soudu v Praze v této věci je nutno dodat, že dle práva obchodních korporací, konkrétně zákona č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních společnostech a družstev (zákon o obchodních korporacích), se posuzuje bezúhonnost ve smyslu ŽZ, tedy judikatura v tomto ohledu je pro účel této diplomové práce užitečná a použitelná.

Z daného rozsudku vyplývá, že bezúhonnost je třeba vždy posuzovat s ohledem na odsouzení za úmyslný trestný čin vztahující se k podnikání v rámci činnosti podnikatele samotného. Nezáleží na tom, zda v předmětu podnikání, pro něž byl pravomocně odsouzen, vykonává podnikatelskou činnost či nikoliv, ale zda trestný čin, pro které byl odsouzen, souvisel s podnikáním. To, že mu nebyl v rámci trestů dle trestněprávních předpisů uložen zákaz činnosti, a že společnost nemá statutární orgán, neb osoba byla jediným jednatelem společnosti, je právně naprosto irelevantní. Odvolání tedy v tomto případě neuspělo a soud potvrdil rozhodnutí soudu⁴⁰.

Dalším zajímavý judikát, který řešil v roce 2019 Vrchní soud v Praze⁴¹ byl zaměřen taktéž na ztrátu bezúhonnosti jednatele společnosti s ručeným omezením. Odvolatel (zde opět společnost s ručeným omezením) se dožadoval dosažení shody mezi zápisem skutečnosti a skutečným stavem, kdy odvolatel argumentoval tím, že nejsou splněny podmínky pro výmaz jednatele. Jednatel se dopustil v souvislosti s podnikáním trestného činu zločinu kráčení daně, poplatku a podobné povinné platby dle §240 odst. 1, 2 písm. a), odst. 3 písm. a) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Ke dni právní moci odsuzujícího rozsudku tak přestal jednatel splňovat podmínku bezúhonnosti a byl z obchodního rejstříku

⁴⁰ Soud prvního stupně rozhodl o výmazu jednatele z obchodního rejstříku se dnem zániku funkce 9. 3. 2018.

⁴¹ usnesení Vrchního soudu v Praze, sp. zn. 7 Cmo 225/2019, ze dne 30. 10. 2019

vymazán. Vrchní soud v Praze potvrdil rozhodnutí soudu prvního stupně⁴² a odvolatel tak s odvoláním rovněž neuspěl.

Posledním uváděným příkladem je rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 6 A 128/2002 ze dne 19. 11. 2003, který je velice důležitý, protože se v rámci něj řešila problematika bezúhonnosti v souvislosti s novelizací trestního zákona. Nejpodstatnější je závěr samotného judikátu: „Pokud je příslušné ustanovení trestního zákona, podle kterého soud rozhodoval v trestním řízení a z něhož vyplynula ztráta bezúhonnosti osoby odsouzené v takovém trestním řízení, dotčeno novelizací poté, kdy rozhodnutí soudu v trestním řízení nabude právní moci a kdy byl trest vykonán, nic to nemění na skutečnosti, že k odsouzení již došlo, pokud se na pachatele nehledí, jako by nebyl odsouzen, popřípadě pokud nebylo pravomocně rozhodnuto o změně výroku trestu.“⁴³

Nesplnění kterékoliv z všeobecných podmínek provozování živnosti je u živností ohlašovacích obecně důvodem k vydání rozhodnutí, že živnostenské oprávnění nevzniklo (§47 odst. 6 ŽZ), u živností koncesovaných je obecně důvodem k zamítnutí žádost o udělení koncese podle §53 odst. 2. Dojde-li ke ztrátě bezúhonnosti nebo omezení svéprávnosti v době provozování živnosti, je podle §58 odst. 1 ŽZ tato skutečnost obecně vzato (s výjimkou u způsobilosti k právním úkonům) důvodem ke zrušení průkazu živnostenského oprávnění.⁴⁴ Omezení ve svéprávnosti povede ke stejnému závěru, tedy ke zrušení živnostenského oprávnění nebo k zamítnutí žádosti o živnostenské oprávnění.

4.6. Zvláštní podmínky k provozování činnosti

„Zvláštní podmínkou provozování živnosti je v první řadě odborná způsobilost, tedy způsobilost spočívající v odborných znalostech a dovednostech získaných absolvováním vzděláním nebo praxí nebo kombinací obého, případně složením zkoušky.“⁴⁵

⁴² Tedy to, že nesplňuje podmínku bezúhonnosti, tudíž nemůže být nadále jednatelem společnosti.

⁴³ ŠÍŠKEOVÁ, Sylva. *Přehled judikatury z oblasti živnostenského podnikání*. Praha: Wolters Kluwer, 2010. 45 s.

⁴⁴ STAŠA, Jan, SRBOVÁ, Irena. *Zákon o živnostenském podnikání (živnostenský zákon) a předpisy související-4*. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 166 (§6 ŽZ)

⁴⁵ KAMENÍK, Petr, HRABÁNKOVÁ, Milada, ORLOVÁ, Marie. *Živnostenský zákon. Zákon o živnostenských úřadech. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. 43 s.

S ohledem na důležitost těchto zvláštních podmínek bude toto ustanovení podrobněji rozebráno níže. Zvláštní podmínky k provozování činnosti budou poukázány také na konkrétním praktickém případu uváděném v dalším odstavci této kapitoly.

K §7 odst. 1 ŽZ: „Zvláštní podmínkou provozování živnosti upravenou v živnostenském zákoně je většinou odborná způsobilost. O jiné způsobilosti lze hovořit u některých ohlašovacích živností vázaných a u některých koncesovaných živností, u nichž musí ohlašovatel nebo žadatel o koncesi doložit, že je subjektem nějakého oprávnění upraveného zvláštními právními předpisy, a to za předpokladu, že jinou způsobilost předmětné zvláštní právní předpisy pro vznik oprávnění požadují.“⁴⁶ Jako příklad lze zmínit výše uvedenou živnost vázanou „Provozování autoškoly“, kdy osoba žádající o získání této živnosti musí splnit podmínky §21 zákona č. 247/2000 Sb., o získávání a zdokonalování odborné způsobilosti k řízení motorových vozidel a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, čímž splní podmínku stanovenou ŽZ: profesní osvědčení vydané příslušným krajským úřadem.

„Odborná způsobilost je požadována u ohlašovacích živností řemeslných, ohlašovacích živností vázaných a u většiny koncesovaných živností (viz §21, §22 a §24, v §27 odst. 1 a 2 a v přílohách č. 2 a 3).“⁴⁷ Proč tomu tak je? Je to zejména z toho důvodu, že u určitých činností je zapotřebí jejich udělování a průběh (např. kontrolou) nějak korigovat z určitých důvodů.

O tom, že v některých případech podnikání je opravdu nutností stanovení zvláštních podmínek k provozování živností, bude poukázáno na konkrétním příkladu u provozování restaurace a přípravě specifického druhu pokrmu. Uvedený příklad se bude zabývat hostinskou činností, což řadíme do řemeslné živnosti uvedené v příloze č. 1 k ŽZ v části C. U této konkrétní živnosti je zapotřebí doložit odpovídající doklad dle §21 ŽZ. (např. úspěšné zakončené vzdělání v příslušném oboru vzdělávání). Zvláštní podmínky k provozování činnosti se v tomto případě budou týkat konkrétního druhu ryby připravované v Japonsku. Tento specifický druh ryby mohou připravovat pouze kuchaři se speciální licencí a certifikací, jelikož jakákoliv neprofesionální příprava ryby, může pro strážníka znamenat smrt. Tato licence a certifikace s sebou nese zaručení toho, že kuchař rybu umí správně připravit, dodržuje stanovené hygienické předpisy atd.

⁴⁶ STAŠA, Jan, SRBOVÁ, Irena. *Zákon o živnostenském podnikání (živnostenský zákon) a předpisy související*-4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 169 (§6 ŽZ)

⁴⁷ STAŠA, Jan, SRBOVÁ, Irena. *Zákon o živnostenském podnikání (živnostenský zákon) a předpisy související*-4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 169 (§6 ŽZ)

Na tomto příkladu můžeme vidět, že zvláštní podmínkou provozování živnosti je právě odborná způsobilost definovaná v §7 odst. 1 ŽZ. Odbornou způsobilostí je v uváděném příkladu myšlená právě získaná certifikace a licence.

Jak pojednává Josef Staša a Irena Srbová v komentovaném znění ŽZ: „kdo hodlá podnikat jako fyzická osoba, ale nesplňuje zvláštní podmínky provozování živnosti, může jejich nedostatek zhojit bez dalšího tím, že ustanoví odpovědného zástupce. U právnické osoby musí zvláštní podmínky splňovat odpovědný zástupce“⁴⁸. Více k institutu odpovědného zástupce v podkapitole 4.7.

Velice zajímavé je také §7 odst. 2 ŽZ. „Zařazení tohoto ustanovení novelou účinnou od 1. května 2004 je poněkud problematické. Jednak má určité rysy přechodného ustanovení, resp. jako by mělo obecně předznamenat to, co by jinak řešila přechodná ustanovení budoucích novel, jednak může být otázkou zda „doplnění požadavků“ je rovněž situace, kdy požadavek odborné způsobilosti vzniká v důsledku přerazení předmětu dosavadní ohlašovací živnosti volné mezi živnosti přísněji regulované. Podle všeho by tomu tak být mělo. Smysl ustanovení je zřejmý (neměnit podmínky těm, kteří již podnikají; chránit práva nabytá v dobré víře). Pokud by ve zcela výjimečných případech mělo v budoucnu dojít u jednotlivých živností k opačnému řešení, muselo by být výslovně upraveno zákonem.“⁴⁹ V předmětném ustanovení §7 odst. 2 se pojednává o situaci, kdy dojde k doplnění či změně odborné způsobilosti u určité živnosti, kterou však již podnikatel nějakou dobu provozuje a disponuje živnostenským oprávněním k výkonu této živnosti. V takovém případě zákonodárce v souladu s právní jistotou a institutem tzv. racionálního zákonodárce po takovém podnikateli⁵⁰ nepožaduje doložení či doplnění kvalifikace nebo praxe dle případné novelizace ŽZ (či jeho přílohy). U žadatelů však bude situace jiná a tito se budou muset novým podmínkám přizpůsobit a splnit je, aby mohli podnikatelskou činnost, jež zahrnuje předmětnou živnost, vykonávat.

Další a poměrně náročné ustanovení zvláštních podmínek provozování živností můžeme nalézt v §7 odst. 3 ŽZ, který pojednává o odborné nebo jiné způsobilosti a prokazování vydaným dokladem jedné fyzické osobě. Jelikož zde hovoříme o náročném ustanovení, můžeme přihlížet k doplňujícímu komentáři od Josefa Staši a Ireny Srbové, kteří toto ustanovení dále rozebírají

⁴⁸ STAŠA, Jan, SRBOVÁ, Irena. *Zákon o živnostenském podnikání (živnostenský zákon) a předpisy související*-4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 169 (§6 ŽZ)

⁴⁹ STAŠA, Jan, SRBOVÁ, Irena. *Zákon o živnostenském podnikání (živnostenský zákon) a předpisy související*-4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 169 (§6 ŽZ)

⁵⁰ Obdobně tomu tak bude i u odpovědného zástupce, který již v rámci určité živnosti působí.

a vymezují: „Toto ustanovení se vymyká pojetí podmínek provozování živnosti jako předpokladů, které musí splňovat určitá fyzická osoba. Jeho systematické zařazení je proto problematické.“⁵¹

Mnohem důležitější je ale samotný výklad v podání Petra Kameníka, Milady Hrabánkové a Marie Orlové: „Z povahy věci plyne, že odbornou způsobilost může splňovat pouze fyzická osoba. Ustanovení řeší případy, kdy u některých živností zákon požaduje doložení odborné způsobilosti dokladem, který je vydáván pouze podnikateli, ať již fyzické nebo právnické osobě. Úprava se do zákona doplňovala podle důvodové zprávy s ohledem na nutnost rozlišení odborné způsobilosti, kterou lze prokázat doklady vydanými fyzické osobě-jednotlivci, a odborné způsobilosti prokazované podnikatelským subjektem s kompletním technickým a technologickým zázemím podnikatele schváleným orgánem dozoru nad bezpečností práce. Tuto odbornou způsobilost bylo možno prokázat dokladem vydaným podnikateli (fyzické nebo právnické osobě) příslušným odborným orgánem. Jednalo se např. o oprávnění vydávaná pro montáž, opravy, revize a zkoušky vyhrazených technických zařízení podle zákona č. 174/1968 Sb., o státním odborném dozoru nad bezpečností práce. Oprávněním se prokazovala odborná způsobilost pro získání živnostenského oprávnění, např. pro provozování vázané živnosti "Montáž, opravy, revize a zkoušky vyhrazených elektrických zařízení".“⁵² Nejpodstatnější je ovšem řešení⁵³, které poskytuje opět komentář: „Stávající právní úprava živnostenského zákona však neobsahuje živnost, u níž by nebylo možno prokázat odbornou způsobilost dokladem vydaným jedné fyzické osobě. Jedná se tedy v současné době o obsoletní ustanovení.“⁵⁴ Jak se může zdát, závěr se může jevit lehce překvapivým, neboť tímto odpadá praktická aplikace do reality.

Mezi další a velice důležitou právní normu u zvláštních podmínek provozování živností můžeme zařadit také §7 odst. 4 ŽZ. Tento významný odstavec pojednává a definuje terminologii *praxe v oboru*, *doba praxe*, nebo také pojem *příbuzné obory*. Abychom se v tomto ustanovení dokázali jasně zorientovat a pochopit jej, musíme znát význam těchto třech důležitých pojmů, které jsou dle mého uvážení zcela klíčové.

⁵¹ STAŠA, Jan, SRBOVÁ, Irena. *Zákon o živnostenském podnikání (živnostenský zákon) a předpisy související*- 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 169 (§6 ŽZ)

⁵² KAMENÍK, Petr, HRABÁNKOVÁ, Milada, ORLOVÁ, Marie. *Živnostenský zákon. Zákon o živnostenských úřadech. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. 44 s.

⁵³ Jedná se opět o komentář Petra Kameníka, Milady Hrabánkové a Marie Orlové.

⁵⁴ KAMENÍK, Petr, HRABÁNKOVÁ, Milada, ORLOVÁ, Marie. *Živnostenský zákon. Zákon o živnostenských úřadech. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. 44 s.

Praxí v oboru se myslí např. to, když žadatel o živnostenské oprávnění, se s oborem živnosti (či příbuzným oborem dané živnosti) setkal v pracovněprávním či obdobném poměru, kdy zaměstnavatel touto živností disponoval a žadatel s ní přišel do kontaktu.

Dobou praxe se má na mysli určité časové období, ve kterém žadatel vykonával danou činnost v rámci pracovního poměru dle týdenní pracovní doby a měl-li pracovní úvazek kratší, tak i tato doba.

Jako příklad **příbuzného oboru** lze uvést, že se bude zkoumat, zda se jedná o obory, ve kterých je zapotřebí shodných znalostí a taktéž postupy jsou shodné nebo alespoň podobné.

Na následujícím příkladě péče o dítě budou zachyceny příbuzné obory, které pro svou činnost využívají obdobných odborných znalostí a postupů.

Pokud probíhá péče pravidelně, opakovaně a dlouhodobě, pak je zapotřebí disponovat živností vázanou, konkrétně o „Péče o dítě do tří let věku v denním režimu“⁵⁵. Odborná způsobilost se bude vyžadovat v těchto profesích (stačí disponovat odbornou kvalifikací k jednomu z dále uvedených povolání): všeobecná sestra, zdravotnický asistent, ošetrovatel, porodní asistent/ka, záchranář, sociální pracovník, pracovník v sociálních službách, učitel/ka v mateřské škole nebo chůva dle zákona č. 179/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů⁵⁶.

Pokud však bude dítě hlídáno osobou jen nárazově a nahodile, bude se jednat o živnost volnou, a sice půjde o „Poskytování služeb pro rodinu a domácnost“⁵⁷. Nebude tedy zapotřebí žádného vzdělání a postačí svéprávnost a bezúhonnost k získání oprávnění tohoto typu (volná živnost).

Zdánlivě mohou působit i situace z běžného života jako situace, při kterých je třeba disponovat živnostenským oprávněním a splňovat nejen všeobecné, ale i zvláštní podmínky provozování živnosti. Opět půjde o péči o dítě, o které se budou starat rodič dítěte nebo osoba blízká, neboť v tomto případě není logicky zapotřebí disponovat žádným oprávněním. Těžko si můžeme představit situace, kdy by museli rodiče dítěte před nebo po porodu dítěte, dorazit na živnostenský úřad a dokazovat, že jsou svéprávní a bezúhonní. Obdobnou situaci bychom si

⁵⁵ příloha č. 2 k ŽZ, ve znění pozdějších předpisů

⁵⁶ příloha č. 2 k ŽZ, ve znění pozdějších předpisů

⁵⁷ příloha č. 3 k ŽZ, ve znění pozdějších předpisů

asi těžko dokázali představit také např. u prarodičů, od kterých by byly požadována např. tříletá předchozí praxe v oblasti hlídání a péče o dítě.

Obě tyto situace výklad zákonu popisuje, ale je pravděpodobně nereálné, aby se dle tohoto výkladu chovaly všechny běžné činnosti v lidském životě. Proto jsou stanoveny zvláštní podmínky, které tyto situace umožňují.

V §7 odst. 6 ŽZ je uvedeno, že podnikatel musí zajistit, aby činnosti vymezené v příloze č. 5 ŽZ vykonávaly vždy fyzické osoby, jež k oné činnosti splňují předpoklady odborné způsobilosti.

„U stanovených živností se bude požadavek odborné způsobilosti vztahovat na všechny fyzické osoby, které vykonávají určité činnosti. Díkce ustanovení není přesná, nemůže jít o všechny živnosti, které jsou obsahem provozování živnosti (k tomu srov. kromě jiného ustanovení části třetí živnostenského zákona o rozsahu živnostenského oprávnění), ale pouze o ty, které jsou odbornou způsobilostí profilovány, resp. kde se odborná způsobilost relevantním způsobem uplatňuje. V závislosti na povaze takové činnosti snad může jít o samostatně prováděný výkon nebo o výkon spočívající v přímém řízení prací jiných osob a v bezprostředním dohledu nad nimi na místě, kde se činnost uskutečňuje.“⁵⁸

Problematikou odborné způsobilosti v souvislosti s koncesí se zabýval Krajský soud v Hradci Králové-pobočka Pardubice, ve svém rozsudku sp. zn. 52 Ca 17/2006-39, ze dne 31. 5. 2006, kdy se v rámci předmětného řízení řešila problematika splnění odborné způsobilosti u koncese. Správní řízení se vztahovalo k problematice veřejné listiny. Žadatel o koncesi doložil zvláštní odbornou způsobilost živnostenskému úřadu prostřednictvím maturitního vysvědčení. Konkrétně doložkou na zadní straně maturitního vysvědčení, a sice maturitní zkouškou v základech elektrotechniky. Toto bylo posouzeno soudem jako vzdělání na úrovni úplnému střednímu vzdělání. Soud konstatoval, že „není důkazem z opaku obsahu veřejné listiny prokázání nižší hodinové dotace výuky konkrétního předmětu na gymnáziu v porovnání se střední odbornou školou.“⁵⁹

⁵⁸ STAŠA, Jan, SRBOVÁ, Irena. *Zákon o živnostenském podnikání (živnostenský zákon) a předpisy související*- 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 170 (§6 ŽZ)

⁵⁹ rozsudek KS v Hradci Králové-pobočka Pardubice ze dne 31. 5. 2006, 52 Ca 17/2006-39

4.7. Institut odpovědného zástupce

V životě existují situace, kdy by svéprávná a bezúhonná fyzická osoba ráda podnikala v činnosti, jež není živností volnou, leč chybí ji na to patřičné vzdělání, praxe, ... Znamená to, že taková osoba nemůže podnikat, dokud podmínky nesplní (např. nedoplní si své maturitní vzdělání výučním listem v oboru hostinská činnost)? Není tomu tak. Zákonodárce pro tento případ zakotvil v §11 ŽZ institut tzv. odpovědného zástupce.

Legální definice odpovědného zástupce je upravena v §11 odst. 1 větě druhé ŽZ: „Odpovědný zástupce je fyzická osoba ustanovená podnikatelem, kterému odpovídá za řádný provoz živnosti a za dodržování živnostenskoprávních předpisů a je k němu ve smluvním vztahu.“ Jedná se tedy o osobu, která má uzavřenou smlouvu s fyzickou osobou podnikající či právnickou osobou a odpovídá za dodržování právních předpisů a provoz. Vůči živnostenskému úřadu je za výše uvedené odpovědný jen a pouze podnikatel. Taktéž bylo judikatorně dovozeno (rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 25. 11. 1994, sp. zn. 6 A 211/1993), že v případě porušení povinnosti dodržovat podmínky, které může být stíháno sankcí, se nelze odkázat na odpovědného zástupce, neboť je za to odpovědný podnikatel (viz např. rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 25.11.1994, sp. zn. 6 A 211/1993). V judikátu Vrchního soudu v Praze se rozvíjí myšlenka, že kdyby tomu chtěl zákonodárce jinak, tak by rozšířil výčet přestupků odpovědného zástupce, které v době uzavěrky knihy byly zakotvené v ŽZ. Dnes jsou již ustanovení vztahující se k přestupkům odpovědných zástupců zrušena úplně, tudíž lze uzavřít, že tímto chtěl zákonodárce dalším sporům předejít, a tak je nyní víc než zřejmé, že odpovědnost je čistě na podnikateli samotném.

Odpovědným zástupcem se může stát fyzická osoba splňující všeobecné podmínky, to jest osoba svéprávná a bezúhonná. Většinou bude nejspíš ustanovena proto, že sám podnikatel nedisponuje předpoklady pro udělení živnosti řemeslné, vázané či koncese, a přesto chce v daném předmětu podnikání být výdělečně činný prostřednictvím živnostenského oprávnění. Právě proto si zvolí odpovědného zástupce, neboť prostřednictvím tohoto institutu může povolat fyzickou osobu, která splňuje předpoklady pro udělení a provozování živnosti, např. tím, že dosáhla určitého vzdělání v oboru a má odpovídající praxi (podmínky se mohou lišit živnost od živnosti). Myslím, že skrze tento institut je dosaženo rovnosti v rámci podnikání, tedy že může v kterémkoliv odvětví podnikat prakticky kdokoli (svéprávný + bezúhonný) a současně je z důvodu veřejného zájmu (konkrétní veřejné zájmy se mohou lišit živnost

od živnosti) korigováno to, že je zapotřebí napřed splnění určitých předpokladů, aby nebyl daný veřejný zájem ohrožen.

Jako praktický příklad s odpovědným zástupcem lze uvést živnost koncesovanou s názvem „Výzkum, vývoj, výroba, ničení, nákup, prodej a skladování výbušnin a munice, zpracování a zneškodňování výbušnin, znehodnocování a delaborace munice a provádění trhacích prací“.

Pokud by někdo např. v lese našel výbušninu, tak ji v žádném případě nesmí odstraňovat sám. Na tuto aktivitu musí být Policií České republiky přivolán specializovaný tým, který se na tuto činnost (odstraňování výbušnin) zaměřuje, má v ní příslušné zaměstnance s odpovídající praxí a vzdělání v daném oboru, což je jedna z podmínek pro udělení koncesované živnosti dle přílohy č. 3 k ŽZ.

Výbušniny a munice jsou nebezpečnou zbraní, tudíž je správné, že se tuto činnost rozhodl stát omezit na živnost koncesovanou, čímž i sám stát má přehled a ví, kde se např. sklady s nebezpečným materiálem nachází.

„V případě, že jde o podnikání fyzické osoby, spočívá rozdíl mezi všeobecnými a zvláštními podmínkami provozování živnosti v tom, že nedostatek zvláštních podmínek je možno bez dalšího zhojit ustanovením odpovědného zástupce, kdežto nedostatek všeobecných podmínek lze zhojit přivolením soudu (na základě návrhu o přiznání svéprávnosti nezletilého dle §37 OZ) nebo jej nelze zhojit vůbec. U odpovědného zástupce musí být vždy splněny všechny požadované podmínky provozování živnosti.“⁶⁰ To znamená, že fyzická osoba podnikající i v případě, kdy se rozhodne podnikat prostřednictvím odpovědného zástupce, musí splňovat všeobecné podmínky, tedy být svéprávná a bezúhonná, a odpovědný zástupce musí splňovat jak všeobecné podmínky, tak i ty zvláštní. Pokud tedy podnikatel nesplňuje podmínky pro udělení živnosti vázané, řemeslné nebo koncesované, neznamená to automaticky, že nemůže v dané oblasti podnikat, neboť může využít institut odpovědného zástupce a tím potřebné podmínky i přesto splnit (např. vzdělání v určitém oboru, letitá praxe, ...). Když tento odpovědný zástupce přestane splňovat zvláštní podmínky živnosti, nebo ty všeobecné, musí být ustanoven podnikatelem nový odpovědný zástupce a to do 15 dnů. Totéž platí, pokud fyzická osoba podnikající disponuje živnostenským oprávněním, které následně je zrušeno. Je její povinností dle §11 odst. 4 písm. a) ŽZ odpovědného zástupce ustanovit nebo svou podnikatelskou činnost bude muset ukončit. Právnícká osoba sama o sobě z povahy věci naplnit

⁶⁰ STAŠA, Jan, SRBOVÁ, Irena. *Zákon o živnostenském podnikání (živnostenský zákon) a předpisy související* - 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 166 (§6 ŽZ)

všeobecné požadavky (tedy svéprávnost a bezúhonnost) nemůže, a proto musí mít odpovědného zástupce vždy.

Zákonodárce v §11 odst. 1 větě 3 ŽZ stanovil, že může jedna osoba být odpovědným zástupcem pro maximálně čtyři podnikatele⁶¹, avšak u každého ze čtyř podnikatelů neexistuje omezení v rámci počtu živností. Je tedy možné, že osoba bude odpovědným zástupcem pro čtyři podnikatele, tak jaký je maximální limit stanovený zákonem, ale pro tyto čtyři subjekty bude vykonávat např. 40 živnostenských oprávnění. Je však zcela na podnikateli, v jakém rozsahu si smluvně upraví s odpovědným zástupcem odpovědnost. Následně odpovědný zástupce v tomto rozsahu odpovídá podnikateli za řádný provoz živnosti a dodržování živnostenskoprávních předpisů. Nicméně odpovědnost za provozování živnosti má vůči živnostenskému úřadu vždy podnikatel sám.

Zákon vymezuje i negativně, a sice v §11 odst. 3 ŽZ, kdo se nemůže stát odpovědným zástupcem. Jedná se o:

- a) situace, kdy byl osobě uložen zákaz činnosti („po dobu trvání tohoto zákazu pro živnost, do jejíž obsahové náplně spadá“⁶²)
- b) situace, kdy bylo zrušeno či pozastaveno provozování živnosti z důvodu, že podnikatel závažným způsobem porušil nebo porušuje podmínky stanovené rozhodnutím o udělení koncese, a sice tímto zákonem nebo zvláštními právními předpisy⁶³- po dobu jednoho roku od nabytí právní moci rozhodnutí o zrušení živnostenského oprávnění⁶⁴
- c) situace, kdy je živnostenské oprávnění zrušeno na návrh příslušné správy sociálního zabezpečení za předpokladu, že fyzická osoba podnikající neplní závazky vůči státu⁶⁵- po dobu jednoho roku od nabytí právní moci rozhodnutí o zrušení živnostenského oprávnění⁶⁶
- d) situace vztahující se k právnickým osobám, tedy případ, kdy by daný potenciální odpovědný zástupce byl již členem kontrolního orgánu této právnické osoby.

⁶¹ §11 odst.1 poslední věta ŽZ, ve znění pozdějších předpisů

⁶² §11 odst. 3 ŽZ, ve znění pozdějších předpisů

⁶³ §58 odst. 2 a 3 ŽZ, ve znění pozdějších předpisů

⁶⁴ §11 odst. 3 ŽZ, ve znění pozdějších předpisů

⁶⁵ §58 odst. 3 ŽZ, ve znění pozdějších předpisů

⁶⁶ §11 odst. 3 ŽZ, ve znění pozdějších předpisů

4.8. Posouzení, ověřování a naplnění podmínek

Problematika posuzování, ověřování, naplňování podmínek a případná kontrola i ukládání sankce za porušení zákona je v České republice plně v působnosti živnostenských úřadů. Každá osoba, která má v plánu zahájit svou podnikatelskou aktivitu, si může zvolit libovolný živnostenský úřad, na něj se dostavit buď osobně, nebo zaslat potřebné dokumenty poštou či datovou schránkou (disponuje-li jí daný subjekt) a žádat o příslušné živnostenské oprávnění.

Na začátek je třeba krátce vymezit subjekty na úseku živností. „Realizace živnostenského podnikání je vázána na veřejnoprávní předpoklad existence kvalifikovaného živnostenského oprávnění. V souvislosti se vznikem, změnou a zánikem živnostenského oprávnění, jakož i v souvislosti s kontrolou živnostenského podnikání, se, jak již bylo uvedeno, jedná o právní vztahy zásadně realizované mezi živnostenským úřadem, jako reprezentantem vůle státu v postavení orgánu veřejné moci a subjektem (režimu vzniku živnostenského oprávnění, resp. živnostenského podnikání, jakožto podnikatelem.“⁶⁷

Bližší se ke vztahům vyjadřuje Petr Průcha ve své monografii v následujícím slova smyslu: „Živnostenskoprávní vztahy jsou vztahy typicky správně právními a jejich realizace je předmětem výkonu veřejné správy na úseku živnostenského podnikání („živnostenská správa“), zabezpečovaného k tomu účelu zřízenou soustavou správních orgánů.“⁶⁸ Živnostenské úřady se tedy nacházejí v postavení vrchnostenském vůči žadatelům o živnostenské oprávnění, příp. podnikatelům (disponují-li dané subjekty již živnostenským oprávněním).

Postavení živnostenských úřadů je v ČR upraveno v zákoně č. 570/1991 Sb., o živnostenských úřadech (dále jen „ŽÚ“). Živnostenské úřady se pak dle §1 ŽÚ člení konkrétně na:

- obecní živnostenské úřady (aktuálně 227⁶⁹ v rámci České republiky),
- krajské živnostenské úřady (aktuálně 14^{70 71} v rámci České republiky),

⁶⁷ PRŮCHA, Petr. *Živnostenské právo*. 1.vydání. Brno: Masarykova Univerzita v Brně, 2005. 30 s.

⁶⁸ PRŮCHA, Petr. *Živnostenské právo*. 1.vydání. Brno: Masarykova Univerzita v Brně, 2005. 30-31 s.

⁶⁹ Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky. *Obecné živnostenské úřady městských úřadů* [online].

MPO: ©2020 [cit. dne 24. listopadu 2020]. Dostupné na:

<<https://www.statnisprava.cz/rstsp/ciselniky.nsf/i/d0056>>.

⁷⁰ Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky. *Odbory krajský živnostenský úřad* [online]. MPO: ©2020 [cit. dne 24. listopadu 2020]. Dostupné na: <<https://www.statnisprava.cz/rstsp/ciselniky.nsf/i/d0048>>.

⁷¹ Zajímavé ze zdroje je především to, že ne vždy se živnostenskoprávní problematika v rámci krajských živnostenských odborů zabývá přímo odbor živností, např. Krajský úřad Libereckého kraje tuto problematiku řeší v rámci správního odboru.

- Živnostenský úřad České republiky.

Obecní živnostenský úřad je zodpovědný za mnoho činností a aktivit v rozsahu stanoveném dle §2 ŽÚ. Můžeme konstatovat, že vyřizuje téměř všechnu agendu spojenou související s živnostenským podnikáním. Obecní živnostenský úřad můžeme nazvat centrálním registračním místem, jež dává podnikatelům možnost, aby si na jednom místě vyřešili potřebné podklady pro správu sociálního zabezpečení, finanční úřad, zdravotní pojišťovnu a také pro úřad práce. Mezi jeho hlavní agendu můžeme zařadit např.:

- vedení živnostenského rejstříku,
- přijímání žádosti o živnostenské oprávnění,
- uvolnění a příjem oznámení o nově vznikajících pracovních místech,
- příjem oznámení k zdravotním pojišťovnám České republiky,
- činí oznámení správci daně právě u podnikatelů na základě jejich živnostenská oprávnění⁷².

Krajské živnostenské úřady jsou relativně samostatně organizační složky krajských úřadů, a to především v postavení odboru krajského úřadu. Jelikož zde hovoříme o odborech, je tedy přípustné, jejich další členění na jednotlivá oddělení. Aktuálně je v České republice 13 odborů krajských úřadů a v Praze živnostenský odbor Magistrátu hlavního města Prahy. Mezi hlavní činnosti krajského živnostenského úřadu dle §3 ŽÚ můžeme zahrnout např. tyto činnosti:

- metodická, kontrolní, řídicí a koordinační činnost ve směru k obecním živnostenským úřadům,
- spolupráce a koordinace s dalšími správními úřady se zaměřením na živnostenské oprávnění,
- možnost nařízení provedení kontroly obecnímu úřadu živnostenskému v jeho obvodu.
- provozování živnostenského rejstříku,
- oprávnění vyžadovat od ústředních správních úřadů potřebná stanoviska a vyjádření⁷³⁷⁴,
- rozhodnutí s odvoláním žadatelů proti obecním živnostenským úřadům, spadajících k jejich správním obvodům,

⁷² další souhrn činností viz §2 ŽÚ

⁷³ Na druhou stranu ústřední správní úřad musí poskytnout požadované vyjádření či stanovisko krajskému živnostenskému úřadu a sice do 15 dnů dle §3 odst. 2 ŽÚ.

⁷⁴ Vyjma čtrnácti ministerstev pod pojem ústřední správní úřad zde spadá i 17 dalších ústředních správních úřadů (např. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, Český telekomunikační úřad, Úřad pro ochranu osobních údajů, Úřad průmyslového vlastnictví nebo Český telekomunikační úřad).

- vykonávání funkcí centrálních registračních míst a také dílčích kontaktních míst v rámci živnostenských úřadů (obecných) v příslušném správním obvodu.

Živnostenský úřad České republiky můžeme považovat za klíčový orgán státní správy České republiky. Stále však, ani po 20 letech od vzniku zákona v roce 1991, nebyl zřízen a tak jeho působnost dle §7 ŽÚ vykonává Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky, konkrétně pak odbor živností. Mezi hlavní činnosti a úkoly Živnostenského úřadu České republiky dle §5 ŽÚ např. patří:

- zpracovává koncepcce,
- oprávnění vyžadovat od ústředních správních úřadů potřebná stanoviska a vyjádření,⁷⁵
- může rozhodovat (v konkrétních případech) jakožto správní orgán první instance,
- spolupráce s jinými správními úřady s ohledem na živnostenské podnikání,
- správcovství živnostenského rejstříku,
- možnost nařízení uskutečnění kontroly krajskému živnostenskému úřadu České republiky,
- rozhodování o odvolání žadatelů proti rozhodnutím krajských živnostenských úřadů,
- činnosti (řídící, kontrolní, koordinační a metodická) směrem ke krajským živnostenským úřadům České republiky.

⁷⁵ Opět platí, že ústřední správní úřad musí vydat stanovisko či vyjádření Živnostenskému úřadu České republiky do 15 dnů dle §5 odst. 2 ŽÚ.

5. Vznik živnostenského oprávnění

Osoba, která se rozhodne podnikat a ohlásí prostřednictvím jednotného registračního formuláře živnost na živnostenský úřad, se stává žadatelem. Zápisem do živnostenského rejstříku se stává podnikatelem (neboli „živnostníkem“ - jedná-li se o fyzickou osobu podnikající).

5.1. Režim ohlašovací živnosti

Dle obecného správního práva lze posoudit samotný akt, ve kterém živnostenský úřad rozhodne o splnění podmínek nutných ke vzniku ohlašovací živnosti (viz kapitola 5.5), jako povahu úkonu, nikoliv správní akt. „Správní akt, někdy také označovaný jako individuální správní akt či konkrétní akt, se většinou vymezuje jako jednostranný správní úkon (rozhodnutí), ve kterém orgán veřejné správy v jednotlivém případě autoritativně řeší právní poměry určitých adresátů.“⁷⁶

U ohlášení nejde o rozhodnutí, protože úřad nerozhoduje o právech a povinnostech.

Vydání živnostenského oprávnění v rámci ohlašovací živnosti má povahu úkonu dle části IV. SŘ, avšak živnostenský list (tento pojem bude dále detailněji objasněn v kapitole 5.3) byl tzv. osvědčením dle §154 a násl. SŘ. „Osvědčení úředně potvrzuje skutečnosti, které jsou v něm uvedeny...Osvědčení je veřejnou listinou. Platí pro ně presumpce správnosti. Proti osvědčení se nelze bránit žádným formálním prostředkem, nýbrž důkazem opaku. Pokud není opak prokázal, platí, že obsah osvědčení odpovídá skutečnosti. Nezákonné rozhodnutí lze dnes rovněž formálně zrušit.“⁷⁷ „Povahu osvědčení má i živnostenský list. Zákon uváděl, že je průkazem živnostenského oprávnění. Živnostenský list však ve skutečnosti pouze osvědčoval, že živnostenské oprávnění v určitý den vzniklo.“⁷⁸ Naproti tomu výpis ze živnostenského rejstříku, který podnikatel obdrží dnes od živnostenského úřadu místo živnostenského listu, sice není osvědčením, ale jedná se o veřejnou listinu.

⁷⁶ SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 4., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. 116 s.

⁷⁷ HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo. Obecná část*. 9. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, 192 s.

⁷⁸ HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo. Obecná část*. 9. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, 193 s.

5.2. Živnostenský vs obchodní rejstřík

Živnostenský rejstřík je informační systém, jehož obsahem je jmenný seznam osob, jež disponují živnostenským oprávněním. Je veden a spravován živnostenskými úřady. Jedná se o veřejně přístupný seznam, pro jehož využití postačí znát jméno podnikatele (ať už fyzické osoby podnikající či právnické osoby), identifikační číslo podnikatele. Subjekt lze v živnostenském rejstříku vyhledávat i dle okresu, obce nebo části obce, ulice. Vyjma podnikatele samotného je možné dle online vyhledávače nalézt právnickou osobu i dle osob ve statutárním orgánu.

V obchodním rejstříku jsou vedeny obchodní společnosti (dle zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích), družstva (taktéž č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích) a fyzické osoby podnikající, které podnikají na území ČR nebo mají uváděno bydliště na území ČR.

Každá fyzická osoba podnikající může podat žádost o zápis do obchodního rejstříku. Pokud ovšem částka podnikatelových příjmů a výnosů snížených o DPH překročila nebo docílila dvou po sobě návazných účetních období celkový souhrn 120 000 000 Kč, musí být podnikatel podnikající na území ČR obligatorně zapsán do obchodního rejstříku.

5.3. Živnostenský list vs výpis ze živnostenského rejstříku

Do konce června 2008 byl začínajícímu podnikateli vydáván živnostenský list, za předpokladu, že splnil podmínky a předpoklady pro vznik živností. Od počátku července 2008 totiž vstoupila v účinnost novela č. 130/2008 Sb., která nově stanovila povinnost živnostenských úřadů, aby osobě, která splňuje předpoklady a podmínky pro vznik živností, vydávala namísto živnostenského listu pouze výpis z živnostenského rejstříku.

Živnostenský list byl tedy vydáván osobě oprávněné podnikat na základě živnosti přímo živnostenským úřadem a list samotný prokazoval oprávnění podnikatele podnikat. Dnes se však již podnikatelé prokazují výpisem ze živnostenského rejstříku, přičemž živnostenské listy zůstávají i nadále v platnosti (nedošlo-li u podnikatele např. ke změně předmětu podnikání).

5.4. Režim u ohlašovacích živností

Fyzická nebo právnická osoba, která si chce založit živnost, je povinna tuto živnost ohlásit živnostenskému úřadu. Žadatel musí obligatorně uvést veškeré informace vztahující se na fyzickou osobu, které jsou požadovány a upraveny v §45 odst. 2 ŽZ i §45a odst. 1 (vztahující se i na koncesi). Pro právnickou osobu jsou veškeré tyto informace, nutné pro ohlášení živnostenskému úřadu, uvedeny v §45 odst. 3 ŽZ i §45a odst. 2.

V obou těchto případech musí žadatel (jak fyzická, tak právnická osoba) žádající o živnost volnou jednoznačně vymezit předmět podnikání, který je jedním z nejpodstatnějších informací pro daný živnostenský úřad.

Jedním z problematických bodů, na který můžeme narazit v rámci volných živností, je potřeba vymezení oborů činností, které bude chtít žadatel v rámci svého oboru činností vykonávat. Tento bod by mohl být problematický zejména z toho důvodu, že např. fyzická osoba, která prozatím ještě nikdy nepodnikala a nemá tak s touto činností žádné zkušenosti, má nyní stanoven podnikatelský plán, kterého by chtěla dosáhnout – stát se podnikatelem. Nemůže však s jistotou vědět a znát, jaké všechny živnosti bude potřebovat k výkonu své činnosti. Mezi jakými živnostmi by v tomto konkrétním případě měla daná fyzická osoba volit, je striktně vymezeno v příloze č. 4 k ŽZ, kdy je zapotřebí vybírat a následně označit v rámci žádosti obory činností v souladu s názvy, které jsou v rámci této přílohy uvedeny.

Důvody, proč je tento bod vymezen jako problematický, můžeme spatřovat v tom, že „živnost volná existuje pouze jediná, a to Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona. Živnost volná pak ale obsahuje 80 oborů činností, které jsou vyjmenovány v příloze č. 4 tohoto zákona, z nichž podnikatel zvolí ty obory, které pro své podnikání potřebuje.“⁷⁹ „Jedná se o živnost opravňující k výkonu činností, pro jejichž provozování živnostenský zákon nevyžaduje prokazování žádné odborné ani jiné způsobilosti. K získání živnostenského oprávnění pro živnost volnou musí být splněny pouze všeobecné podmínky provozování živnosti. Provozovat živnost ohlašovací volnou je tak nejjednodušším

⁷⁹ DOLEČEK, Marek. *Živnosti-druhy živností* [online]. Businessinfo.cz, datum 30. 5. 2018 [cit. dne 24. listopadu 2020]. Dostupné na < <https://www.businessinfo.cz/navody/zivnosti-ppbi/4/#druhy-zivnosti> >.

způsobem živnostenského podnikání, a to právě díky absenci prokazování odborné či jiné způsobilosti.“⁸⁰

Obdobný postup by pak měl následovat také v rámci řemeslné a vázané živnosti. Zde by si např. daná fyzická osoba měla také vybírat konkrétní živnosti dle přílohy č. 1 a č. 2 k ŽZ, nicméně v těchto případech postačí živnostenskému úřadu i částečný rozsah u vymezení předmětu podnikání v rámci dané přílohy.

Chce-li příslušná právnická nebo fyzická osoba začít s podnikáním, musí tak nejprve učinit skrz vyplněný formulář, který je určen právě pro tyto žadatele. Tento formulář je určen pro podnikatele k provedení jejich oznamovacích povinností jak při zahájení, tak také v samotném průběhu podnikatelské aktivity. Žadatelé o živnostenské oprávnění mohou příslušný formulář nalézt na webových stránkách Ministerstva průmyslu a obchodu pod názvem „Jednotný registrační formulář“.⁸¹

Při vyplňování formuláře s žádostí o živnostenské oprávnění, mohou žadatelé prostřednictvím živnostenského úřadu souběžně vyplnit a podat i přihlášku k registraci k dani z příjmů dle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu, nebo k dani silniční dle zákona č. 16/1993 Sb., o dani silniční.

Pokud příslušný orgán obdrží formulář žadatele a žadatel v rámci formuláře splňuje podmínky stanovené ŽZ, tak jej živnostenský úřad zapíše do živnostenského rejstříku. Živnostenský úřad tak musí učinit do 5 pracovních dnů od schválení žádostí příslušným úřadem. Následně je žadateli úřadem vydán výpis ze živnostenského rejstříku⁸². Tímto okamžikem (zápisem do rejstříku a vydáním výpisu) se již žadatel o živnost stal začínajícím podnikatelem (živnostníkem).

„Na rozdíl od živností koncesovaných nebyl u živností ohlašovacích uplatněn tzv. povolovací režim, ale pouze takový režim, kde mají příslušné orgány možnost určitou činnost v zákonné lhůtě zakázat. Pokud ji v této lhůtě nezakážou, je ohlášená činnost oprávněná.“⁸³

⁸⁰ DOLEČEK, Marek. *Živnosti-druhy živností* [online]. Businessinfo.cz, datum 30. 5. 2018 [cit. dne 24. listopadu 2020]. Dostupné na < <https://www.businessinfo.cz/navody/zivnosti-ppbi/4/#druhy-zivnosti> >.

⁸¹ Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky [online]. *Jednotný registrační formulář*, MPO: ©2020 [cit. dne 24. listopadu 2020]. Dostupné na: < <https://www.mpo.cz/cz/podnikani/zivnostenske-podnikani/crm-jednotny-registracni-formular/jednotny-registracni-formular---234081/> >.

⁸² Na rozdíl od živnostenského listu není výpis ze živnostenského rejstříku osvědčením, nýbrž jiným úkonem v rámci části IV. SŘ.

⁸³ DOLEČEK, Marek. *Živnosti-druhy živností* [online]. Businessinfo.cz, datum 30. 5. 2018 [cit. dne 24. listopadu 2020]. Dostupné na < <https://www.businessinfo.cz/navody/zivnosti-ppbi/4/#druhy-zivnosti> >.

Dle §49 ŽZ je pak začínající podnikatel povinen oznámit živnostenskému úřadu jakoukoliv změnu týkající se informací uvedených v žádosti o živnost a to do 15 dnů ode dne jejich vzniku. Tato povinnost se však netýká údajů zapsaných v:

- základních registrech,
- v obchodním či jiném veřejném rejstříku,
- v informačním systému evidence obyvatel (je-li podnikatel občanem České republiky),
- v informačním systému cizinců (je-li podnikatel cizincem).

Pokud by tak změnu, která by v jeho základních údajích uvedených v žádosti nastala, nenahlásil, dopustil by se přestupku dle §62 odst. 1 písm. v) ŽZ. Výjimkou by pak bylo neoznámení změny v oboru činnosti volné, uvedené v rámci téhož ustanovení ŽZ, kdy by podnikatel při tomto jednání přestupek nespáchal. V tomto případě může živnostenský úřad udělit začínajícímu podnikateli peněžitou pokutu až do výše 20 000 Kč. Konkrétní výši pak posuzuje a stanovuje živnostenský úřad s ohledem na konkrétní případ, a to na základě správního uvážení. Konkrétní výši pak posuzuje a stanovuje živnostenský úřad s ohledem na konkrétní případ, a to na základě správního uvážení.

Samostatné správní uvážení (přesněji řečeno diskreční pravomoc) musíme považovat za důležitou a opodstatněnou položku v rámci výkladu a aplikaci nejruznějších norem správního práva. V rámci správního uvážení mají orgány veřejné správy, po posouzení nejruznějších možností a okolností, možnost zvolit jedno z řešení, které jim daná právní norma dává k dispozici.⁸⁴⁸⁵

Živnostenský úřad může dále rozhodovat také o tom, že živnostenské oprávnění nemusí vůbec vzniknout, pokud žadatel o podnikání nesplňuje uvedené podmínky (svéprávnost, bezúhonnost, odborná způsobilost-u živností řemeslných a vázaných) a to v rámci správního řízení formou správního rozhodnutí.

⁸⁴ „Jde o závažný institut správního práva, důvodem jehož existence nesporně bude především mnohotvárnost společenských vztahů v oblasti veřejné správy a jejich obtížná (úplná) uchopitelnost zákonodárce. Proto zákonodárce umožňuje správním úřadům jistou míru „řízení“ samostatnosti při rozhodování.“- SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*.4., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. 147 s.

⁸⁵ „Lze snad shrnout, že správním uvážením rozumíme zákonem umožněný postup, kdy vykonavatel veřejné správy na základě zhodnocení skutkového a právního stavu věci samostatně vybírá jednu ze dvou či více alternativ rozhodnutí. Nečiní tak však nutně vždy zcela nezávisle, neboť mohou existovat více či méně konkrétní direktivy k aplikaci správního uvážení, stanovené v interních normativních aktech nadřízených správních úřadů. Jinými slovy řečeno: správní uvážení je správní normou dovolené (zákonné meze) samostatné uvažování orgánu (úřední osoby) o variantách řešení při rozhodování konkrétního případu.“- SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*.4., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. 148-149 s.

Správní řízení může nastat také v případě, že bude prokazatelně zjištěno, že byl zápis do živnostenského rejstříku proveden v rozporu se zákonem (např. podnikatel uvede nesprávné údaje). V tomto případě existují dvě možnosti, jak může živnostenský úřad vzniklou situaci řešit:

- 1) podnikateli je vystaven nový výpis z živnostenského rejstříku⁸⁶ (v případě, že podnikatel odstranil vytýkaný rozpor),
- 2) dojde k úplnému zrušení⁸⁷ živnostenského oprávnění podnikatele.

5.5. Režim u koncese

Koncesovanými živnostmi (koncesí) nazýváme živnosti, které jsou uvedeny v příloze č.3 k ŽZ. Samotnou koncesi bychom pak mělo být rozuměno povolení od státu k vykonávání živností u aktivit definovaných v ŽZ.

Žadatel o koncesi musí dle §45a odst. 3 ŽZ předložit žádost na tiskopise Ministerstva průmyslu a obchodu nesoucí název „Jednotný registrační formulář“. Zákonem je přímo stanoveno, že §45 odst. 2 (údaje o fyzické osobě), odst. 3 (údaje o právnické osobě), odst. 5 a §46 se užijí nejen při ohlašování živnosti, ale i při koncesi. Na rozdíl od živnosti volné, kde je zapotřebí přesně a nezaměnitelně vymezit předmět podnikání, stačí u koncese tento předmět podnikání vymezit jen částečně, neboť zde postačí živnostenskému úřadu i částečný rozsah u vymezení předmětu podnikání v rámci dané přílohy. Jako příklad takové koncese lze uvést koncesovanou živnost s předmětem podnikání: „Prodej kvasného lihu, konzumního lihu a lihovin“.

Obecný praktický postup při podání žádosti o koncesi by pak měl být takový, že osoba žádající o koncesi živnostenskému úřadu nic neohlašuje, ale podává si žádost o koncesi. Společně s touto žádostí pak musí doložit odpovídající doklady, jež potvrzují, že splňuje odbornou způsobilost k výkonu daného předmětu podnikání. Pokud je zapotřebí předchozího souhlasu, povolení či vyjádření orgánu státní správy, pak živnostenský úřad zašle veškeré potřebné podklady k souhlasu, povolení nebo vyjádření orgánu státní správy, přičemž orgán státní správy musí do 30 dnů od doručení zaujmout stanovisko, pokud není stanoveno jinak v příloze č. 3 k ŽZ. Teprve po obdržení souhlasu, povolení nebo vyjádření, rozhodne živnostenský úřad v rámci řízení o udělení koncese žadateli.

⁸⁶ K výpisu ze živnostenského rejstříku viz 6.3.

⁸⁷ Problematika zrušení je rozebrána v kapitole šesté této práce.

Vyjádřením a názorem orgánu je pak živnostenský úřad vázán, tudíž se nemůže odchýlit a posoudit si danou věc nezávisle samostatně či např. naznat, že orgán rozhodl špatně a rozhodnout o opaku ve vztahu k dotčenému souhlasu, povolení či vyjádření a následně pak koncesi udělit. V případě, kdy se orgán státní správy vyjádří negativně, je živnostenský úřad povinen žádost zamítnout. V rámci řízení, ve kterém se po orgánu státní správy žádá stanovisko před samotným rozhodnutím o udělení koncese, se postupuje dle §149 a násl. SŘ. Pokud bude toto stanovisko zamítavé, tak správní orgán (tedy živnostenský úřad) již neprovádí další dokazování, ale žádost dle §149 odst. 4 SŘ rovnou zamítne.

Ve výjimečných případech⁸⁸ se může žadatel odvolat proti závaznému stanovisku, v tomto případě proti němu může podat odvolání a správní orgán následně postupuje dle §149 odst. 5 SŘ.

Nyní je zapotřebí vymezit charakter řízení o koncesi jako takové. Podáním žádosti je zahájeno správní řízení⁸⁹, které probíhá bez ústního jednání. Jedná se o neveřejné jednání, na kterém není fyzicky přítomen ani samotný žadatel a je rozhodováno na základě podkladů přiložených žadatelem k předmětné žádosti o koncesi.

Živnostenský úřad u žádosti o koncesi posuzuje a zkoumá především splnění všeobecných a zvláštních podmínek a dále se ex offio zabývá tím, zda nejsou naplněny předpoklady pro nemožnost žadatele mít živnost, např. zákaz dané činnosti vymezené v rámci konkrétní živnosti, o jejíž získání žadatel usiluje prostřednictvím podané žádosti. Pokud nastane překážka provozování živnosti nebo nejsou splněny všeobecné či zvláštní podmínky, pak živnostenský úřad žádost zamítne.

V rámci obecného postupu při udělení koncese⁹⁰ učiní živnostenský úřad do 5 pracovních dnů ode dne nabytí právní moci rozhodnutí o udělení koncese zápis do živnostenského rejstříku a podnikateli bude poskytnut ze strany živnostenského úřadu výpis.

„Oprávnění k provozování koncesované živnosti vzniká až dnem nabytí právní moci rozhodnutí o udělení koncese.“⁹¹U nově vzniknuvších právnických osob je zapotřebí do 90 dnů od udělení

⁸⁸ Např. když je závazné stanovisko rozhodnutím. Příkladem je zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči.

⁸⁹ Živnostenský zákon je zákonem speciálním. Správní řád se užije pouze subsidiárně a vzhledem k tomu, že živnostenský zákon neobsahuje úpravu řízení o udělení koncese, se použijí ustanovení správního řádu za předpokladu, že nejsou v rozporu s principy či ustanoveními živnostenského práva, čemuž tak v tomto případě není, tudíž lze správní řád užít.

⁹⁰ O koncesi blíže pojednává kapitola pátá této práce.

⁹¹ DOLEČEK, Marek. *Živnosti-druhy živností* [online]. Businessinfo.cz, datum 30. 5. 2018 [cit. dne 24. listopadu 2020]. Dostupné na < <https://www.businessinfo.cz/navody/zivnosti-ppbi/4/#druhy-zivnosti> >.

živnostenského oprávnění prostřednictvím doručení výpisu z živnostenského rejstříku podat návrh na zápis do obchodního nebo jiného (dle právnické osoby) rejstříku. Pokud tak právnická osoba neučiní, má se za to, že nejsou splněny podmínky pro vznik oprávnění, a zápis v živnostenském rejstříku tak bude právnické osobě vymazán. Ze strany živnostenského úřadu je shodně postupováno, pokud je návrh na zápis doručen včas, ale soud do obchodního či jiného rejstříku právnickou osobou nezapíše.

Dle §56 ŽZ je pak začínající podnikatel povinen živnostenskému úřadu oznámit jakoukoliv změnu týkající se údajů uvedených při žádosti o živnost, a to nejpozději do 15 dnů ode dne jejich vzniku. Tato povinnost se však netýká údajů zapsaných v:

- základních registrech,
- obchodním či jiném veřejném rejstříku,
- informačním systému evidence obyvatel (je-li podnikatel občanem České republiky),
- informačním systému cizinců (je-li podnikatel cizincem).

Pokud by tomu bylo naopak, tak se podnikatel dopustí přestupku dle §62 odst. 1 písm. w) ŽZ, za který lze uložit pokutu až do výše 20 000 Kč. Konkrétní výši pokuty, pak stanovuje živnostenský úřad s ohledem na konkrétní případ, a to na základě správního uvážení.

5.6. Sídlo podnikatele

Za sídlo podnikatele⁹² se primárně považuje to označené ve veřejném rejstříku⁹³. Podpůrně se použije místo obchodního závodu⁹⁴ či místo bydliště za předpokladu, že podnikatel není zapsán ve veřejném rejstříku, ani nedisponuje obchodním závodem. OZ obsahuje i zásadu materiální publicity, jež spočívá v ochraně třetí strany, která se může dovolat adresy sídla uvedené ve veřejném rejstříku, bez ohledu na to, zda v daném místě podnikatel opravdu provozuje živnost či nikoliv.

Podnikatel může provozovat svou živnost vícero způsoby co se místa výkonu jeho podnikání týče. Prvním z nich je bydliště, které je dle mého názoru nejvíce rozšířené. Druhou možností je provozovna podnikatele a poslední je ohlašovna, která by měla být spíš na přechodnou dobu.

⁹² §429 odst. 1 OZ

⁹³ Tím může být živnostenský rejstřík či také obchodní rejstřík.

⁹⁴ Dle §502 OZ je obchodním závodem „organizovaný soubor jmění, který podnikatel vytvořil a který z jeho vůle slouží k provozování jeho činnosti“.

a) Adresa trvalého bydliště

Nájemce bytu může v bytě pracovat i provozovat živnost⁹⁵. Omezení tkví v tom, že tím ostatním nesmí vzniknout zvýšené zatížení. Něco podobného lze nalézt i v předchozí právní úpravě občanského zákoníku z roku 1964, kde však kritériem byl nerušený výkon ostatních v bytě/domě⁹⁶. Proč tomu tak je? Představme si situaci, kdy fyzická osoba podnikající se rozhodne, že jednu místnost v bytě si vymezí pro své klienty a začne provozovat živnost, konkrétně vlastní malé kadeřnictví. O podnikatelské služby vznikne velký zájem. Klienti musí do kadeřnictví až do posledního poschodí bytového domu, čímž mohou rušit ostatní nájemce bytu. Občas před bytem vznikají dokonce fronty lidí vydávající značný hluk. Tímto jednáním by mohlo vzniknout zvýšené zatížení. Nicméně pokud vznikne kadeřnictví sice v prostorách domu, nicméně se vstupem mimo nutnost vstupovat do společných prostor domu, pak je situace odlišná. Nicméně i v takovém případě by si měl/a kadeřník/kadeřnice zajistit písemný souhlas nadpoloviční většiny vlastníků bytů v dané budově ke zřízení kadeřnického salonu.

„Toto právo nelze ze strany pronajímatele omezit, neboť je zjevně stanoveno k ochraně nájemce jakožto slabší strany (§ 2235 odst. 1 NOZ), a zároveň pronajímatel není oprávněn pronajmout vlastní byt k podnikání, které by nezpůsobilo zvýšené zatížení pro byt nebo dům, ani jiná bezpečnostní rizika.“⁹⁷

Podnikání na adrese trvalého bydliště může mít své výhody i nevýhody. Odpadá povinnost podnikatele označit své sídlo dle §31 odst. 2 ŽZ⁹⁸, tudíž se nemůže dopustit přestupku v §62 odst. 1 písm. j) ŽZ, za což může živnostenský úřad uložit pokutu ve výši do 100 000 Kč. Jedná se o nejčastější přestupek v rámci kontroly ze strany živnostenského úřadu vůči podnikateli. Další výhodou se může jevit to, že podnikatel v případě podnikání v bytě nemusí dokládat právní důvod užívání, avšak pokud byt nevlastní, musí si napřed opatřit souhlas vlastníka bytu⁹⁹. Podnikatel může pracovat prakticky bez omezení, tedy „pracovní dobu“ si nastavit dle svých představ a povinností. Nespornou výhodou je i stránka finanční, a to přinejmenším ve dvou aspektech; podnikatel ušetří finance za dojíždění do sídla (i čas strávený na cestě)

⁹⁵ Konkrétně je zde vycházeno z §2255 odst. 2 OZ.

⁹⁶ Jedná se o §690 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník.

⁹⁷ TOMAN, Petr. *Bydlení v prostoru sloužícím podnikání a podnikání v bytě* [online]. Epravo.cz, datum 12. června 2019 [cit. dne 27. listopadu 2020]. Dostupné na: < <https://www.epravo.cz/top/clanky/bydleni-v-prostoru-slouzicimu-podnikani-a-podnikani-v-byte-109480.html> >.

⁹⁸ Viditelným označením provozovny údajů podle § 17 odst. 7 a odst. 8 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, nutno rozumět označení zřetelné, srozumitelné, na první pohled patrné, zamezující dezinformaci o zákonem požadovaných nutných údajích. -rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 09.09.2010, čj. 1 As 74/2010-59

⁹⁹ §17 odst. 3 ŽZ

a celkově je levnější varianta začínat podnikat z domova, neboť není zapotřebí platit za pronájem prostor, jistá administrativní činnost odpadá (např. povinnost označit sídlo viz výše), dokonce i výdaje za energii lze odečíst, i když podnikatel pracuje z domu¹⁰⁰.

Mezi nevýhody podnikání na adrese trvalého bydliště můžeme uvést například to, že práce z domu není umožněna všem profesím. Vezměme si profesi obchodního zástupce, jehož náplní práce je navštěvovat klienty a navazovat nové kontakty a obchodní příležitosti, příp. upevňovat stávající vazby. Další nevýhodu můžeme spatřovat také v tom, že setkávání se s klienty na adrese trvalého bydliště (podnikatelův domov) nemusí být vždy příjemné (obzvláště pokud má podnikatel rodinu a může to vyvolávat rozpačité situace, pokud má výhradně movitější klientelu). Jako nevýhodou podnikání na adrese trvalého bydliště můžeme spatřovat také nejrůznější psychologické aspekty typu klesající motivace s ohledem na dobu strávenou podnikáním z domova, snížení socializace (zde však samozřejmě záleží na typu práce, neboť některé profese vyžadují i kontakt osobní či prostřednictvím internetu¹⁰¹). Mezi nevýhody tohoto typu podnikání patří také jistě nutné oddělování pracovní a soukromé složky života. Zde se také poměrně často můžeme setkat s problémem, kdy má podnikatel rodinu s dětmi a může docházet k vyrušování ze strany příbuzných v průběhu podnikatelské práce.

b) Provozovna

„Provozovnu zákon vymezuje jako prostor, v němž je živnost provozována.“¹⁰²

„V provozovně jde zpravidla o realizaci činnosti nebo také činností, které jsou vymezeny v přílohách ŽZ a na základě obsahových náplní podle nařízení vlády č. 278/2008 Sb. Provozovna je tedy prostorem, kde má podnikatel personální a technické vybavení k provozu dané živnosti. Za provozovnu vždy považujeme prostor, kde je živnost fakticky vykonávána. Nejde proto jen o to, zda se jedná jen o kolaudovanou (kamennou) provozovnu, neboť živnost může být provozována také v mobilním zařízení, stánku atd. Důležitým faktem je, že v určitém prostoru je živnost provozována – je zde uskutečňována určitá činnost. Proto při hodnocení, zda jde o provozovnu, či nikoliv, musíme vycházet z toho, zda v daném prostoru (jakkoliv je konstrukčně nebo technicky konstruován) je činnost provozována. Zde je namístě říci,

¹⁰⁰ Je ale důležité pro podnikatele vše důkladně doložit.

¹⁰¹ např. poradenství přes MS Teams

¹⁰² KUNŠTÁTOVÁ, Tatiana, SOLOMONOVÁ, Kristýna, DICKELT, František, BALADA, Lukáš. *Živnostenský zákon. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019. s. 90 (§17).

že i restaurační zahrádka přiléhající k provozovně, kde je vykonávána hostinská činnost, se považuje za součást provozovny.“¹⁰³

„Povinnost mít provozovnu zákon podnikateli nestanoví. Živnost (činnost) může tak být uskutečňována i jinde, pokud to její povaha dovoluje.“¹⁰⁴ Např. u výkonu živnosti „Malířství, lakýrnictví, tesařství“¹⁰⁵ je zapotřebí navštívit zákazníka, neboť zákazník očekává, že mu malíř udělá nový nátěr stěn a malíř tak musí učinit přímo na daném místě, tedy musí se při výkonu živnosti na místě fyzicky nacházet, aby úkol mohl splnit.

„Provozovnou je tedy nutno rozumět celý soubor místností či jiných prostor, v nichž je podnikání provozováno, přičemž za provozovnu je považován i stánek a jiná obdobná prodejní zařízení. Za součást provozovny ve smyslu živnostenského zákona by bylo možno, dle názoru soudu obecně považovat i zřízené provozní sklady, sloužící k uskladnění a distribuci zboží, nikoli však v případě, kdy předmětem podnikání je výroba a úprava lihu.“¹⁰⁶

„Objekt, v němž jsou ubytovací služby poskytovány, je provozovnou ve smyslu ustanovení §17 živnostenského zákona.“¹⁰⁷ „Může se jednat i o rekreační chatu, kterou pronajímá její vlastník. Chaty, v němž jsou ubytovací služby poskytovány je provozovnou ve smyslu §17 živnostenského zákona a je proto povinností vlastníka zajistit, aby byla v souladu s §17 odst. 7 a 8 živnostenského zákona.“¹⁰⁸

Poměrně zajímavým případem je rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem, sp. zn. 16 Ca 469/95 ze dne 18. 9. 1995, ve kterém se řešil problematický aspekt související s provozovnou. Jednalo se o to, že živnostenský úřad rozhodl o uložení pokuty žalobkyni za to, že neohlásila a neoznačila provozovnu. Žalobkyně podala žalobu ke krajskému soudu, neboť s tím, že by se dopustila přestupku, nesouhlasila. Krajský soud jí dal za pravdu: „Vedlejší provozovna je jiná provozovna, než ta, ve které začal podnikatel podnikat, nebo kterou označil za hlavní. Pokud v téže místě, na téže adrese dojde k přemístění provozovny do jiné místnosti, nebo k jejímu rozšíření o další místnosti či prostory, nejedná se o zřízení vedlejší provozovny, která by měla být ohlášena podle §17 odst. 2 živnostenského zákona. Provozovnou je třeba rozumět

¹⁰³ KUNŠTÁTOVÁ, Tatiana, SOLOMONOVÁ, Kristýna, DICKELT, František, BALADA, Lukáš. *Živnostenský zákon. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019. s. 91 (§17).

¹⁰⁴ RŮŽIČKA, Květoslav. In ONDŘEJ, Jan. a kol. (ed). *Zahájení podnikání (právní, ekonomické, daňové, účetní aspekty)*. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 62.

¹⁰⁵ Jedná se o živnost řemeslnou (uvedenou v příloze č. 1 k ŽZ).

¹⁰⁶ rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. srpna 2003, sp. zn. 6 A 62/2002

¹⁰⁷ rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 27. října 2017, č. j. 50 A 44/2017-32

¹⁰⁸ RŮŽIČKA, Květoslav. In ONDŘEJ, Jan. a kol. (ed). *Zahájení podnikání (právní, ekonomické, daňové, účetní aspekty)*. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 64.

celý soubor místností či jiných prostor, v nichž je v daném místě podnikání provozováno.“¹⁰⁹ Z tohoto vyplývá následující: Pokud má podnikatel provozovnu, jež ohlásí na živnostenském úřadu v souladu se zákonem a následně se rozhodne daný dům, ve kterém sídlí rozšířit o dvě nové místnosti tak, že tyto místnosti k domu přistaví, tedy dům bude mít najednou osm pokojů místo šesti a podnikatel do nich bude moci vstupovat zevnitř z původních místností, nejedná se o vedlejší provozovnu a nemusí ji tedy ohlašovat živnostenskému úřadu podruhé. Jiná situace ovšem nastane, pokud tentýž podnikatel odkoupí pozemek sousedící s jeho provozovnou a na daném pozemku přistaví další budovu. V takovém případě se bude jednat o vedlejší provozovnu a bude mít povinnost ji na živnostenském úřadu sdělit.

c) Ohlašovna

Dojde-li u podnikatele k administrativní změně bydliště na adresu sídla správního orgánu, sídla ohlašovny nebo zvláštní matriky, pak podnikateli vzniká zákonná povinnost dodat od těchto institucí souhlas s umístěním podnikatelova sídla v jejich sídle, a to nejpozději do 15 dnů od uváděné změny. Pokud tak podnikatel neučiní vůbec nebo učiní, ale se zpožděním, bude se v těchto případech jednat o rozpor se zákonem v zápise do živnostenského rejstříku. V těchto případech má živnostenský úřad právo na zrušení všech podnikatelových živnostenských oprávnění.

Svůj trvalý pobyt můžete mít **přihlášený i na úřadu obce s rozšířenou působností**. Pro to ale platí celkem jasná pravidla. Svůj trvalý pobyt nemůžete na úřad přihlásit vy osobně. Pobyt je vám totiž na úřad přihlášen, pokud ztratíte právo užívat danou nemovitost a trvalé bydliště si nepřihlásíte na jinou adresu. V praxi jde nejčastěji o situace, kdy majitel nemovitosti odhlásí vaše trvalé bydliště z adresy nájmu v okamžiku, kdy vám skončí nájemní smlouva. Oprávněná osoba (majitel nemovitosti) musí v takovém případě dokázat, že váš nárok na používání nemovitosti zanikl. A za tento úkon zaplatí poplatek 100 Kč.¹¹⁰

„Dle §10 odst. 3 živnostenského zákona podnikatel prokazuje své živnostenské oprávnění výpisem ze živnostenského rejstříku s údaji podle §60 odst. 5 písm. a), b) nebo c). Do vydání výpisu se podnikatel prokazuje stejnopisem ohlášení s prokázaným doručením živnostenského úřadu, a to prostřednictvím kontaktního místa veřejné správy nebo pravomocným rozhodnutím

¹⁰⁹ ŠÍŠKEOVÁ, Sylva. *Přehled judikatury z oblasti živnostenského podnikání*. Praha: Wolters Kluwer, 2010. 57 s.

¹¹⁰ BARTUŠKOVÁ, Hana. *Odhlase nájemníka z bytu aneb jak získat trvalé bydliště na úřadu*. [online]. Hodonin.eu, datum 9. července 2020 [cit. dne 29. listopadu 2020]. Dostupné na: <
<https://www.hypoindex.cz/clanky/trvale-bydliste-na-uradu/>>.

o udělení koncese. Živnostenský úřad podnikateli potvrdí, že ohlášení bylo živnostenským úřadem přijato. Potvrdit přijetí ohlášení může podle §8a zákona č. 365/2000Sb., o informačních systémech veřejné správy, také kontaktní místo veřejné správy (Českého podacího ověřovacího informačního národního terminálu-Czech POINT), takové potvrzení má stejné právní účinky jako potvrzení živnostenským úřadem. Kontaktními místy veřejné správy jsou: a) notáři, b) krajské úřady, c) matriční úřady, d) obecní úřady, úřady městských částí nebo městských obvodů územně členěných statutárních měst a úřady městských částí hlavního města Prahy, jejichž seznam stanoví prováděcí právní předpis, e) zastupitelské úřady stanovené prováděcím právním předpisem, f) držitel poštovní licence a Hospodářská komora ČR.“¹¹¹

¹¹¹ RŮŽIČKA, Květoslav. In ONDŘEJ, Jan. a kol. (ed). *Zahájení podnikání (právní, ekonomické, daňové, účetní aspekty)*. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 56-57.

6. Zrušení a zánik živnostenského oprávnění

Živnostenský zákon nám v §57 ŽZ jasně stanovuje, z jakých důvodů může živnostenské oprávnění zaniknout. Důvody, které toto mohou zapříčinit, lze definovat dle zákona jako taxativní, tzn. nelze je rozšiřovat nad rámec zákona. První čtyři případy v rámci daného ustanovení nastávají ex lege, poslední (pátý) se týká přímo rozhodnutí živnostenského úřadu. Některé z důvodů nejsou striktní, tedy v daném případě vždy existuje výjimka, kterou zákonodárce stanovil, za jejíž aktivace je možné zánik konkrétní živnosti zvrátit. V rámci této podkapitoly budou dále rozebrány důvody s výjimkami.

6.1. Smrt podnikatele

Smrtí podnikatele se má na mysli úmrtí fyzické osoby podnikající¹¹². Podmínka pro zánik živnostenského oprávnění je naplněna, pokud se dle §13 ŽZ živnosti neujmou osoby vymezené v odstavci jedna, např. manžel/ka podnikatele, dědicové či třeba vykonavatel závěti.

V případě, že bude chtít oprávněná osoba v živnosti dále pokračovat, musí být oznámení o pokračování živnosti avizováno živnostenskému úřadu do tří měsíců ode dne úmrtí podnikatele. Pokud by následně při výkonu podnikání po zesnulém daná osoba zjistila, že již o podnikání nestojí, může tuto situaci vyřešit tak, že oznámí tuto informaci (o ukončení živnosti) živnostenskému úřadu a nebude-li mít opět jiná osoba z okruhu osob blízkých podnikatele zájem o toto oprávnění, dojde k zániku živnostenského oprávnění zesnulého podnikatele ke dni doručení oznámení o nepokračování v živnostenském oprávnění po zemřelém.

Mezi subjekty, které mají možnost navázat a pokračovat v živnosti po smrti podnikatele, mohou být dále:

- likvidační správce¹¹³,

¹¹² Smrt se prokazuje veřejnou listinou dle §26 OZ. Současně aktuálně platí, že smrt nastává smrtí mozkovou, nikoliv nefungováním srdce, jak bylo v minulosti považováno s ohledem na právo.

¹¹³ „Likvidační řízení je tedy kolektivní řízení, během něhož se prodává majetek společnosti a rozděluje se mezi věřitele, akcionáře nebo společníky. Důležitou osobou je likvidátor, který musí konat tak, aby jeho kroky vedly ke zpeněžení likvidační podstaty. Volba postupu prodeje majetku je na likvidátorovi, který by měl ale jednat s péčí řádného hospodáře a usilovat o co nejpříznivější zpeněžení majetku.“-Autor neuveden. *Likvidační řízení* [online]. Svsp.cz, datum neuvedeno [cit. dne 24. listopadu 2020]. Dostupné na < <https://www.svsp.cz/slovník/likvidacni-řízení> >.

- insolvenční správce¹¹⁴,
- svěřenský správce¹¹⁵,
- správce pozůstalosti stanovený soudem¹¹⁶.

Tyto subjekty jsou, v případě zájmu o pokračování v živnosti po zesnulém, povinny oznámit pokračování živnosti do jednoho měsíce, jejich lhůta je tedy o dva měsíce kratší, než tomu je v případě oprávněných osob. To, že u těchto subjektů, je stanovená kratší lhůta pro pokračování živnosti, může být dáno například tím, že se jedná o subjekty s pokročilejší znalostí právních poměrů, nežli např. u pozůstalých nebo dědiců a tyto subjekty v rámci své náplně práce řeší mimo jiné také tyto právní situace.

6.2. Zánik právnické osoby

Pokud dojde k zániku právnické osoby, může také dojít i k zániku jejího živnostenského oprávnění. Podobně jako je tomu u fyzických osob, v provozování živností je možné dále pokračovat, pouze však za splnění podmínek, jež jsou zahrnuty a uvedeny v § 14 živnostenského zákona (možné právo na pokračující provozování živnosti má eventuální právní nástupce zaniklého družstva nebo společnosti, a to pouze za splnění zákonem stanovených podmínek).

Co se týká zániku právnické osoby¹¹⁷, i zde zákonodárce udělil výjimku zakotvenou v § 14 ŽZ. Pokud právnická osoba zaniká v důsledku fúze či rozdělení právnické osoby, může nastupující

¹¹⁴ „Insolvenční správce představuje administrátora celého [insolvenčního řízení](#). Insolvenční správce sepisuje majetek dlužníka, za určitých okolností na něho přechází právo s tímto majetkem disponovat, přezkoumává přihlášené pohledávky a případně je popírá, uspokojuje věřitele a vykonává další činnosti, které mu ukládá insolvenční zákon.“ - Ministerstvo spravedlnosti ČR. *Slovníček insolvenčních pojmů* [online]. Justice.cz, datum neuvedeno [cit. dne 24. listopadu 2020]. Dostupné na: < <https://insolvency.justice.cz/slovník-insolvenčních-pojmů/> >.

¹¹⁵ „Již z užití terminologie občanského zákoníku, kdy zakladatel „svěří svůj majetek do správy správce“, vyplývá, že by zakladatel měl chovat k takovému správci značnou míru důvěry. Správci svěřenských fondů se tak často stávají rodinní příslušníci či blízcí přátelé zakladatele.“ - Autor uveden pod číslem 109760. *Limitace oprávnění správce při správě svěřenského fondu* [online]. Epravo.cz, datum 5. srpna 2019 [cit. dne 24. listopadu 2020]. Dostupné na: < <https://www.epravo.cz/top/clanky/limitace-opravneni-spravce-pri-sprave-sverenskeho-fondu-109760.html> >.

¹¹⁶ „Správce pozůstalosti je primárně povinen k prosté správě a k jednáním, která mají zamezit vzniku škody na pozůstalosti nebo udržet či zvýšit hodnotu spravované pozůstalosti nebo její části.“ - GAJDOŠÍKOVÁ, Jarmila. *Jednání mimo rozsah prosté správy* [online]. Du.cz, datum 1. 2. 2016 [cit. dne 24. listopadu 2020]. Dostupné na: < <https://www.du.cz/33/komentar-zakona-89-2012-sb-obcansky-zakonik-1679-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4EtuvCojP1DmFTinEIYnrgLK4N3MicAmg/> >.

¹¹⁷ Právnická osoba zaniká dle § 185-§ 186 OZ buď výmazem z veřejného rejstříku, nebo není-li zapsaná ve veřejném rejstříku, tak likvidací.

právnícká osoba (obchodní korporace, družstvo či společník přejímající jmění) za předpokladu, že zatím sám nedisponuje živnostenským oprávněním, do 15 dnů ode dne právních účinků převodu jmění, rozdělení či fúze, písemně oznámit, že hodlá pokračovat v provozování živnosti. V tomto případě je rovněž zapotřebí k tomuto oznámení přiložit i žádost vztahující se ke vzniku živnosti ohlašovací či koncesované. Pokračování v živnosti zaniká, jakmile tato osoba získá vlastní živnostenské oprávnění, nebo živnostenský úřad zjistí, že této osobě nemůže být udělena živnost.

6.3. Uplynutí doby (u živnosti udělené na dobu určitou)

Uplynutí doby se vztahuje na zahraniční fyzické osoby, jež podnikají na území České republiky. Omezení na dobu určitou u této skupiny osob je čistě jen s ohledem na dobu povoleného pobytu. Pokud podnikatel hodlá i po datu uvedeném dle povolení k pobytu podnikat, stačí doložit živnostenskému úřadu nové povolení k pobytu a v tom případě živnost nezanikne, nýbrž bude pokračovat.

Ve zbývajících třech případech (výmaz zahraniční osoby povinně zapsané v obchodním rejstříku, na základě zvláštního zákona či rozhodnutím živnostenského úřadu) tedy nelze zánik nijak zvrátit, protože zákonodárce neupravil výjimky, jež by opravňovaly daného podnikatele následky zvrátit dříve, než dojde k zániku, a tedy i výmazu z živnostenského rejstříku.

6.4. Zrušení a zánik-odlišení

Mimo výše uváděné důvody zániku živnostenského oprávnění, existuje i další možnost zániku živnostenského oprávnění, a to konkrétně rozhodnutím živnostenského úřadu.

„Zrušení živnostenského oprávnění (s výjimkou zrušení oprávnění na vlastní žádost podnikatele a z důvodu neprovozování živnosti po dobu delší než 4 roky) či pozastavení provozování živnosti lze spíše než za sankční opatření v pravém slova smyslu (jako je tomu například v případě ukládání pokut) považovat za úkony preventivní povahy. Pokud má živnostenský úřad za to, že podnikatelská činnost určitého podnikatele není v souladu s právními předpisy, a ohrožuje tedy zájmy společnosti, může zamezit dalšímu porušování právních povinností ze strany tohoto podnikatelského subjektu tím, že jej buď úplně vyloučí z podnikatelského prostředí zrušením jeho živnostenského (živnostenských) oprávnění, nebo mu po určitou zákonem vymezenou dobu znemožní provozovat živnost pozastavením jeho

živnostenského (živnostenských) oprávnění. Odpovědnost podnikatelských subjektů za dodržování povinností stanovených právními předpisy je objektivní, pokud tedy podnikatel tyto povinnosti nedodržuje, jde toto jednání plně k jeho tíži s tím, že důsledky protiprávního jednání mohou mít vliv i na jeho podnikatelské oprávnění.“¹¹⁸

Rozdíl mezi zánikem a zrušením živnosti je velice těžké určit, byť se jedná o zdánlivě banální a jasnou záležitost. Hlavní odlišnost spatřuji v tom, že důvodem zrušení je zánik živnostenského oprávnění. Hlavní odlišnost tkví v tom, že zánik živnostenského oprávnění je důsledkem rozhodnutí o zrušení živnostenského oprávnění, to znamená, že pokud se rozhodne o zrušení, právní mocí tohoto rozhodnutí zaniká živnostenské oprávnění.

Obecně lze říct, že mezi důvody týkající se zrušení patří:

- neprokázání právního důvodů pro užívání prostor;
- překážky dle zákona (§8 ŽZ);
- živnostník přestane splňovat obecné podmínky pro provozování živnosti (bezúhonnost, a plná nesprávnost);
- živnostník neplní své závazky vůči státu (např. neplacení pojistného);
- porušení podmínek dle určení rozhodnutí o poskytnutí koncese;
- nesplnění podmínek u zahraniční fyzické osoby (povolení k pobytu na území ČR);
- neprovozování udělené živnosti po dobu delší než 4 roky s neoznámením o přerušení provozování živnosti.

Jeden z nejdůležitějších důvodů u institutu zrušení živnosti živnostenským úřadem je k nalezení v §58 odst. 1 písm. a) ŽZ. Zákon zde rozebírá situaci, kdy podnikatel přestane naplňovat alespoň jednu podmínku, která je zákonodárcem označena jako všeobecná, tedy podnikatel nedisponuje plnou svéprávností či bezúhonností. Za předpokladu ztráty jednoho z uvedených důvodů dochází ke zrušení živnostenského oprávnění a následně výmaz z živnostenského rejstříku. Pokud tedy u fyzické osoby podnikající bude v rámci zvláštního soudního řízení vymezeném v §34 a násl. zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, bude vydáno rozhodnutí ve věci omezení její svéprávnosti dle §55 a násl. OZ, bude v důsledku

¹¹⁸ KUNŠTÁTOVÁ, Tatiana, SOLOMONOVÁ, Kristýna, DICKELT, František, BALADA, Lukáš. *Živnostenský zákon. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019. s. 178 (§58).

pravomocného rozhodnutí této osobě znemožněno věnovat se i nadále své podnikatelské činnosti.

7. Závěr

Celá diplomová práce nám, na základě vybraných problematik popsaných v jednotlivých kapitolách, měla poskytnout detailnější pohled na problematiku základní živností a také prohloubení znalostí v oblasti jednotlivých podmínek nutných k provozování živností fyzických osob podnikajících.

Zastřešujícím prvkem celé této práce je živnostenský zákon, tedy zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, který upravuje podmínky a předpoklady pro podnikání fyzických osob. Tento zákon krom konkrétního obsahu, jež je součástí diplomové práce, má také několik příloh, kde můžeme nalézt podrobnosti a detaily k jednotlivým živnostem, vyjmenovaný seznam s jednotlivými živnostmi řemeslnými, vázanými s odbornými způsobilostmi, koncesovanými s odbornými způsobilostmi a orgánem státní správy, jež zveřejňuje jednotlivá stanoviska ke koncesím a konkrétní seznam pro činnosti volné živnosti.

Jelikož žijeme v moderní a rychle se měnící době, tak ani vývoj zákonů a jejich platných novel nezůstávají v tomto směru pozadu. Poslední a zcela aktuální novinkou živnostenského zákona jsou úpravy, které vstoupily v platnost 1.ledna 2021, kdy účinnost nabyl zákon č. 255/2019 Sb. a další. Došlo také k drobné úpravě samotných příloh, kdy např. příloha č. 4 byla obohacena o 2 nově obory volné živnosti a byla také připojena zcela nová příloha č. 6 „Seznam živností a oborů činností živnosti volné, jejichž výkon právnickou osobou vyžaduje bezúhonnost jejího skutečného majitele a osoby, která je členem jejího statutárního orgánu, zástupcem právnické osoby v tomto orgánu anebo v postavení obdobném postavení člena statutárního orgánu, a oborů činností živnosti volné podléhajících povinnému ohlášení“.

Hlavním cílem diplomové práce bylo především detailněji představit a seznámit veřejnost s několika základními oblastmi živnostenského podnikání, jež jsou podrobněji rozebrány v jednotlivých kapitolách, a to vše dle současné právní úpravy (ke dni 30.12.2020) orientované na fyzické osoby podnikající.

Z první části diplomové práce bychom měli načerpat několik důležitých poznatků, jako je především dělení živností dle jednotlivých druhů a jak se k vymezení živností staví dnešní pojetí zákona, jehož novela prošla v roce 2014 značnou úpravou.

Další kapitoly diplomové práce mohou posloužit v orientaci zájemcům o živnostenské oprávnění, kteří se rozhodnou podnikat a chtějí podat žádost na vznik živnosti, jelikož jsou tyto oblasti věnovány předpokladům a podmínkám k provozování živností.

Diplomová práce by nám také měla pomoci objasnit to, že být podnikatelem disponujícím živnostenským oprávněním ještě nemusí jasně znamenat zaručení kladného finančního zisku, a to především v aktuální pandemické době. K tomuto poměrně nesnadnému cíli je zapotřebí absolvovat náročnou cestu, jež si musí každá začínající osoba fyzicky podnikající (obdobně také právnická osoba) sama projít.

Na základě poznatků a informací uváděných v diplomové práci lze jasně konstatovat, že základními podmínkami pro provozování živnosti v České republice jsou všeobecné podmínky, které musí splňovat podnikatel bez ohledu na druh živnosti a zvláštní podmínky, jež se posuzují s ohledem na konkrétní živnost zařazené v rámci živností řemeslných, vázaných či koncesovaných. Mezi všeobecné podmínky řadíme svéprávnost a bezúhonnost, zvláštní podmínky pak spočívají v jisté míře odbornosti, kterou je třeba zákonem stanoveným způsobem doložit. Domnívám se, že právní úprava *de lege lata* je nastavena vhodně. Existují určité živnosti, kde je dána mimořádná míra omezitelnosti s ohledem na veřejné zájmy a je zapotřebí, aby byly nastavené podmínky takovým způsobem, že bude stát kontrolovat, zda daný žadatel disponuje např. příslušným vzděláním a má v dané oblasti, ve které chce podnikat, odpovídající praxi.

Rozdíl mezi zrušením a zánikem živnostenského oprávnění je poměrně náročně jasně definovat, ale hlavní rozdíl vidím v tom, že zrušení je jedním z důvodů pro zánik živnostenského oprávnění. Pro podnikatele to tedy znamená konec podnikání, min. co se předmětné živnosti, u níž ke zrušení došlo, týče. Jedná se tedy o závažný zásah do práva adresáta (živnostníka), tudíž zákon jasně a taxativně stanovuje důvody, kdy lze rozhodnout o zrušení. Dle mého názoru jsou důvody stanovené zákonem vedoucí k zániku i zrušení živnostenského oprávnění natolik závažné, že v případě nastolení daných situací vymezených v ŽZ je jediným možným řešením odnětí oprávnění podnikat.

Celkově hodnotím právní úpravu jako přijatelnou. Dle mého názoru obsahuje vše podstatné (od definicí nejdůležitějších institutů po nástin procesů, jež s vznikem živností souvisí). Judikatura k této problematice je poměrně bohatá, byť existují oblasti, které ještě judikovány nebyly, tudíž judikatura rozhodně není definitivně uzavřena, ba naopak si myslím, že dojde v průběhu času k jejímu rozšíření.

Seznam použitých pramenů

Odborné publikace:

HORIZINKOVÁ, E., URBAN, V. *Živnostenský zákon. Praktický komentář*. 15. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018, 276 s.

KUNŠTÁTOVÁ, Tatiana. In KUNŠTÁTOVÁ, Tatiana, SOLOMONOVÁ, Kristýna, DICKELT, František, BALADA, Lukáš (ed). *Živnostenský zákon. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, 452 s.

STAŠA, Jan, SRBOVÁ, Irena. *Zákon o živnostenském podnikání (živnostenský zákon) a předpisy související*- 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 561 s.

JUREČKA, Václav a kol. *Mikroekonomie*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2013, 368 s.

WAGNEROVÁ, Eliška, ŠIMÍČEK, Vojtěch, LANGÁŠEK, Tomáš, POSPÍŠIL, Ivo a kol (ed). *Listina základních práv a svobod. Komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2012, 931 s.

ŠIŠKEOVÁ, Sylva. *Přehled judikatury z oblasti živnostenského podnikání*. Praha: Wolters Kluwer, 2010, 184 s.

KAMENÍK, Petr, HRABÁNKOVÁ, Milada, ORLOVÁ, Marie. *Živnostenský zákon. Zákon o živnostenských úřadech. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 404 s.

PRŮCHA, Petr. *Živnostenské právo*. 1.vydání. Brno: Masarykova Univerzita v Brně, 2005, 163 s.

SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 4., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, 512 s.

HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo. Obecná část*. 9.vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, 599 s.

ONDŘEJ, Jan. a kol. (ed). *Zahájení podnikání (právní, ekonomické, daňové, účetní aspekty)*. Praha: Wolters Kluwer, 2019, 308 s.

VLACH, Robert. *Na volné noze-podnikejte jako profesionálové*. Brno: Jan Melvil Publishing, 2017, 760 s.

Právní předpisy:

- ŽZ, ve znění pozdějších předpisů
- OZ, ve znění pozdějších předpisů
- ZP – zákoník práce (zákona č. 262/2006 Sb)
- zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě
- zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů
- zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví
- zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- zákon č. 202/2012 Sb., mediační zákon
- zákon č. 162/2003 Sb., o podmínkách provozování zoologických zahrad a o změně některých zákonů (zákon o zoologických zahradách)
- zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů
- zákon č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání)
- zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách)
- zákon č. 105/1990 Sb., o soukromém podnikání občanů
- zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání
- příloha k zákonu č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon, ve znění pozdějších předpisů
- usnesení č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod
- ústavní zákon č. 1/1993 Sb
- Listina základních práv a svobod České republiky
- zákon č. 570/1991 Sb., o živnostenských úřadech
- zákon č. 500/2004 Sb., správní řád
- zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích
- zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích
- zákon č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních společnostech a družstev
- zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitel
- zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti
- zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění
- zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění
- zákon č. 586/1992 Sb., o dani z příjmu

- zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce
- zákon č. 128/2000 Sb., o obcích
- zákon č. 129/2000 Sb., o krajích
- zákon č. 130/2000 Sb., o hlavním městě Praze
- zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství
- zákon č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států Evropské unie
- zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení
- zákona č. 247/2000 Sb., o získávání a zdokonalování odborné způsobilosti k řízení motorových vozidel a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů/zákon o evidenci obyvatel/, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 307/2013 Sb., o povinném značení lihu, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu
- zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 247/2000 Sb., o získávání a zdokonalování odborné způsobilosti k řízení motorových vozidel a o změnách některých zákonů
- zákon č. 179/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů
- příloha č. 2 k ŽZ, ve znění pozdějších předpisů
- příloha č. 3 k ŽZ, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 16/1993 Sb., o dani silniční
- zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
- zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

Judikatura:

- Nález ÚS ČR, sp. zn. Pl. ÚS 35/08, ze dne 7.4.2009
- Usnesení Vrchního soudu v Praze, sp. zn. 14 Cmo 363/2019, ze dne 28. 11. 2019
- Nález Ústavního soudu ČR ze dne 7.4.2009
- Usnesení Vrchního soudu v Praze, sp. zn. 7 Cmo 225/2019, ze dne 30. 10. 2019
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 6 A 128/2002 ze dne 19. 11. 2003

- Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové - pobočka Pardubice, sp. zn. 52 Ca 17/2006-39, ze dne 31. 5
- Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 25.11.1994, sp. zn. 6 A 211/1993
- Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem, sp. zn. 16 Ca 469/95 ze dne 18. 9. 1995
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. srpna 2003, sp. zn. 6 A 62/2002
- Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 27. října 2017, č. j. 50 A 44/2017-32

E-zdroje:

<http://nalus.usoud.cz> – databáze rozhodnutí Ústavního soudu

ŠKUREK, Martin. *Pojem a vývoj právní úpravy* [online]. Univerzita Palackého v Olomouci: 25.2.2020 [cit. dne 24. června 2020]. Dostupné na: < <https://nastenka.upol.cz/dashboard/post/2335> >.

Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky. *Obecné živnostenské úřady městských úřadů* [online]., MPO: ©2020 [cit. dne 24. listopadu 2020]. Dostupné na: <<https://www.statnisprava.cz/rstsp/ciselniky.nsf/i/d0056>>.

Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky. *Odbory krajský živnostenský úřad* [online].MPO: ©2020 [cit. dne 24. listopadu 2020]. Dostupné na: <<https://www.statnisprava.cz/rstsp/ciselniky.nsf/i/d0048>>.

DOLEČEK, Marek. *Živnosti-druhy živností* [online]. Businessinfo.cz, datum 30. 5. 2018 [cit. dne 24. listopadu 2020]. Dostupné na < <https://www.businessinfo.cz/navody/zivnosti-ppbi/4/#druhy-zivnosti> >.

Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky. *Jednotný registrační formulář* [online].MPO: ©2020 [cit. dne 24. listopadu 2020]. Dostupné na: < <https://www.mpo.cz/cz/podnikani/zivnostenske-podnikani/crm-jednotny-registracni-formular/jednotny-registracni-formular---234081/> >.

TOMAN, Petr. *Bydlení v prostoru sloužícímu podnikání a podnikání v bytě* [online]. Epravo.cz, datum 12. června 2019 [cit. dne 27. listopadu 2020]. Dostupné na: < <https://www.epravo.cz/top/clanky/bydleni-v-prostoru-slouzicimu-podnikani-a-podnikani-v-byte-109480.html> >.

BARTUŠKOVÁ, Hana. *Odhlase nájemníka z bytu aneb jak získat trvalé bydliště na úřadu*. [online]. Hodonin.eu, datum 9. července 2020 [cit. dne 29. listopadu 2020]. Dostupné na: < <https://www.hypoindex.cz/clanky/trvale-bydliste-na-uradu/> >.

Autor neuveden. *Likvidační řízení* [online]. Svsp.cz, datum neuvedeno [cit. dne 24. listopadu 2020]. Dostupné na < <https://www.svsp.cz/slovník/likvidacni-řízení> >.

Ministerstvo spravedlnosti ČR. *Slovníček insolvenčních pojmů* [online]. Justice.cz, datum neuvedeno [cit. dne 24. listopadu 2020]. Dostupné na: < <https://insolvency.justice.cz/slovník-insolvenčních-pojmů/> >.

Autor uveden pod číslem 109760. *Limitace oprávnění správce při správě svěřenského fondu* [online]. Epravo.cz, datum 5. srpna 2019 [cit. dne 24. listopadu 2020]. Dostupné na: < <https://www.epravo.cz/top/clanky/limitace-opravneni-spravce-pri-sprave-sverenskeho-fondu-109760.html> >.

GAJDOŠÍKOVÁ, Jarmila. *Jednání mimo rozsah prosté správy* [online]. Du.cz, datum 1. 2. 2016 [cit. dne 24. listopadu 2020]. Dostupné na < <https://www.du.cz/33/komentar-zakona-89-2012-sb-obcansky-zakonik-1679-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4EtuvCojFP1DmFTinEIYYnrgLK4N3MicAmg/> >.

Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky. *Obecné živnostenské úřady městských úřadů* [online]. MPO: ©2020 [cit. dne 8. února 2021]. Dostupné na: < <https://www.mpo.cz/cz/podnikani/zivnostenske-podnikani/pravni-predpisy/zivnostensky-zakon--166698/> >.

Shrnutí

Diplomová práce se věnuje předpokladům, podmínkám a vzniku živnostenského oprávnění na území České republiky. Cílem této práce je představit proces vzniku živnostenského oprávnění pro budoucí podnikatele s ohledem na druhy živností a poukázat na to, co musí osoba splňovat, aby se mohla stát podnikatelem. Tato práce má také za cíl pomoci začínajícím podnikatelům zorientovat se v právní úpravě a základních institutech s živnostenským právem spjatých.

Úvodní část diplomové práce je zaměřena na samostatné vymezení živností, druhy živností, pohled do historie a poukázání na současnou právní úpravu. Další část diplomové práce pojednává o předpokladech a podmínkách provozování živností. Předposlední kapitola práce je soustředěna na samotný vznik živnostenského oprávnění, součástí je i objasnění pojmů jako jsou živnostenský a obchodní rejstřík atd. Závěrečná kapitola diplomové práce pojednává o zrušení a zániku živnostenského oprávnění.

Summary

This diploma thesis deals with requirements, conditions and commencement of trade authorization in the Czech Republic. The aim of the thesis is to describe the process of trade authorization for prospective entrepreneurs with regard to types of trade and to emphasise what criteria need to be met for a person to become an entrepreneur. Furthermore, it aims to help beginning entrepreneurs to familiarise themselves with the legislation and basic institutes related to trade law.

The introductory part of the thesis focuses on individual trade specifications, types of trade, historical development, highlighting the existing legislation. The following chapter is devoted to requirements and conditions under which trades are conducted. The penultimate chapter concerns itself with the commencement of trade authorization, including elucidation of legal terms such as trade licensing register and commercial register. The final chapter discusses the cancellation and termination of trade authorization.

Klíčová slova

Živnostenské oprávnění, živnostenské právo, vznik živnostenského oprávnění, podmínky a předpoklady živnostenského oprávnění, právní úprava.

Key-words

Trade authorization, trade law, commencement of trade authorization, requirements and conditions of trade authorization, legislation.